

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2 40 "
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Muițămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscriptele nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

O nouă infamie a guvernului

— In chestia manualelor școlare —

S'a făcut atâta zarvă în opinia publică a țării noastre cu intențiile împăciuitoare ale actualului guvern. Cei puțini la suflet au și căzut în cursa atarei credințe, apropiindu-se, în aceeaș vreme de pururea mai rentabila situație a *moderării convingerilor* politice.

Dupăce însă falza lozincă „a împăcării” româno-maghiare fu puntea, pe care guvernul actual ajunsese, pe spatele și prin sângele fraților noștri alegători, la majoritatea în parlament, — guvernul acesta, plin de ipocrizie și de răutate fără margini, nu lasă nimic neexploatat, de sine înțeles, din nou în paguba celor ce erau să dea crezământ, mai la început, intențiilor „pacificătoare”. Așa în politică, așa mai ales când e vorba de desvoltarea noastră culturală: guvernul „pacificator” află totdeauna ciomagul, cu care să isbească în existența și în desvoltarea neamurilor nemaghiare din țară, în primul loc în a Românilor.

După informațiile, ce le-am primit din izvor sigur aflăm, că guvernul actual caută, ca chiar și pe guvernul coaliționist să-l întrecă în uneltirile contra popoarelor nemaghiare din patrie.

Iată cum. Nu de mult adecă guvernul a dat un ordin, prin care cu o trăsătură de condeiu monopolizează dreptul de a cenzura și a aproba manualele pe seama tuturor școlilor din țară, fără vr'o deosebire de caracter, începând dela școala

poporală și până unde începe învățământul academic. Chiar și *manualele auxiliare și de informație* pentru învățătorii poporali, pentru profesorii gimnaziali pre-parandiali etc. încă sunt atrase în cercul acesta de samavolnicie a „pacificatorului” guvern.

Cu alte cuvinte: de azi încolo, în oricare școală de felul arătat, nu se va putea da în mâna școlarilor, nici va putea fi consultat de învățătorii și profesorii români, nici chiar când ei sunt aplicați la școalele confesionale *fără ajutor dela stat* — altfel de manuale, decât numai cele blagoslovite de „pacificatorul” guvern, care acum din nou și-a tradat senzul păcii, pe care vrea s'o lege cu noi: întâiu ne-a decapitat politica (prin închiderea drumului Românilor de a intra în Parlament), apoi ne îngenunchiază instituțiile culturale, ca să poată apoi încheia pace cu noi...

La dreptul vorbind, ceea ce îndrăznește azi în privința manualelor de școală față de popoarele nemaghiare guvernul „pacificator”, nu a îndrăznit-o nici măcar guvernul coaliționist când a fost la culmea puterii și avea în fruntea ministerului de culte un agresor de prima forță, pe Apponyi. Actualul guvern se afirmă de un călcător de legi și de dreptate dintre cei mai îndrăzneți de pe fața pământului.

În toată lumea, unde cineva are dreptul de a susținea școale, are și dreptul de a-și întocmi mijloacele de învățământ și între acestea, la locul prim, manualele de școală. Acest drept, firesc și inherent instituțiilor de învățământ, este garantat tuturor susținătorilor de școale prin

§. 11 al art. de lege XXXVIII. din 1868. Dar înaintea guvernului actual această lege și acest drept garantat prin ea nu înseamnă nimic atunci, când e vorba de idealul d-lui ministru Zichy: supremația culturii maghiare.

Și nu înseamnă această lege nimic nici dacă dreptul acesta este garantat confesiunilor nemaghiare prin autonomiile, ce li-s'au garantat în articoli de lege și prin statute confirmate cu iscălitura Majestății Sale, care ne-a norocit cu actualul guvern „pacificator”.

Nu, — d. ministru Zichy a trebuit să dea și dânsul o dovadă strălucită cum înțelege „împăcarea” cu neamurile nemaghiare, îndeosebi cu noi Români, nu numai pe terenul politic, unde înfloresce și se sporește neamul „agitatorilor”, ci și pe terenul învățământului, fiind vorba de școale *confesionale*, cari *nu au făcut și nu fac politică*.

Noi, cari nici un moment nu am crezut în sufletul nostru intențiilor pacifitoare ale guvernului, avem azi dureroasa dovadă, că în guvernul actual am avut și avem a face cu un dușman din cei mai ticăloși și mai primejdioși, deoarece când îți cochetează pe tema „împăcării” spre a te deconcentra, tot atunci te taie până la măduvă, până la suflet.

Ca să fie și mai evidentă legitimitatea revoltei noastre sufletești, avem s'o spunem, că nu există nici o lege, pe care să se poată răzima volnicia de acum a guvernului.

Dela amintita lege din 1868 și până la 1907, guvernului țării i-a stat în drept numai să **oprească** din folosința școalelor

Un pas însemnat

de dr. Horia Petra-Petrescu

Tata: de 45 ani.

Fiul: de 16 ani, elev de liceu.

Amândoi se plimbă, într'o seară de vară, printr'o pădure.

Tata: Ți-e frig Georgică?

Fiul: Nu, tată.

Tata: Incheie-te la gât. Să nu răcești.

Fiul: Nu mi-a fi nimic. Nu sunt așa de golnicit...

Tata: Mai bine să nu fi bolnav. Cine se îngrijește de vreme, o să ajungă vârsta înaintată.

Fiul: Iară sentențios, tată?... (îl privește cu ochi șgłobii.)

Tata: (după o scurtă pauză) ce ați avut astăzi la școală?

Fiul: A! nește prostii!

Tata: Nu vă poate da prostii, Georgică... Ei, spune.

Fiul: Din românește o temă de lucrat în clasă. Grozav! Inchipuie-ți, tată: Importanța cruciadelor.

Tata: Ai lucrat-o bine?

Fiul: Da, așa cred. Dar — la dreptul vorbind, nu mă prea încălzesc astfel de teme.

Tata: Nu? De ce nu?

Fiul: A! Ce-mi pasă mie de cruciadele alea?!

Tata: Tot ce se tractează în școală este de importanță. Profesorii — domnii profesori — știu ei ce au să vă învețe...

Fiul: Știu și nu prea...

Tata: Cum vorbești așa?

Fiul: A! Tată, de n'ar mai exista logaritmi ăia! De n'ar mai fi *titimiul* ăla, că-ți vine să-ți dai câmpii...

Amândoi trec peste o luncă. Razele de lună poleiesc toate. Zumzet și o alergare feerică de licurici.

Fiul: Uite, tată, ce frumsețe...

Tata: Da.

Fiul: Ascultă tată...

Tata: Da. (cade pe gânduri).

Fiul: Știi, care îmi este oara cea mai plăcută?

Tata: (cu gândul aiurea) Care?...

Fiul: Cea de latinește.

Tata: De latinește?...

Fiul: Da — de latinește. Traducem „Aeneida” lui Virgil... Știi, cântul unde ajunge Aeneas la Dido. (cu ochii la stelele, cari scilpesc parcă numai pentru Georgică) O, Dido trebuie să fi fost frumoasă! A existat, tată?... De câte ori mă gândesc la Aeneas îmi pare un prost, fiindcă a plecat de pe insula Didonei... Dido! Didona! Cum îi zici mai bine: Dido sau Didona?... Di-do-na. Parcă este mai dulce. Are, vezi, are și „do-na” în cuvânt.

...„La donna é mobile”... Spune, de unde e melodia asta?

Tata: (tace).

Fiul: Tată! De ce taci?... Te-am supărat?

Tata: Cum să mă superi? Nu! Dar mă gândesc, care să fie cauza, că nu-ți plac științele...

Fiul: (grav) Vor veni toate cu timpul.

Tata: Toate cu timpul! Cum, nu e timpul potrivit acesta? 16 ani!

Fiul: Prea te frământă mult, tată. Lasă, nu mă sili să-mi placă ceva. Vine dela sine ori ce plăcere... Dacă, îmi place acuma Dido din „Aeneida”.

Tata: Dido? Ei, știi că ai haz?! Ție să-ți placă cartea, băete!

Fiul: Cartea, din care cetim în școală. Supărarea Didonei. Am fost gata să plâng.

Tata: Nu-mi place, Georgică. Tu să te entusiasmezi de alte lucruri. Vezi, de luptele cu centaaurii, de Mucius Scevola, de Horații și Curiții, cari sau bătut pentru binele patriei.

Fiul: (vesel) A, ce Horații și Curiții! Mi-e capul plin de ei. Vreau altceva.

Tata: Nu te mai cunosc. Cum te-ai schimbat! Te aud vorbind așa pentru prima dată. Măi, Georgică! (îl apucă de braț) Ai cetit tu „aventurile lui Telemac”?

Fiul: Firește. „Calypso ne pouvait se consoler...”

Tata: Da, da, așa începe. Îți aduci aminte de Mentor?

Fiul: Cam așa.

confesionale manualele, pe cari le-ar fi aflat în contradicție cu interesul de stat. Și nimic mai mult. Dreptul *guvernului*, de a opri unul ori altul manual însă nu este identic cu dreptul *susținătorului de școală*, de a-și alege și întocmi manualele școlare.

Peste această elementară distincțiune, care încapă și în capul celui mai mărginit cugetător, ministrul Zichy s'a transpus, pentru că așa i-a plăcut, cu o temeritate din cele mai oarbe și mai jignitoare.

Și a săvârșit această fățișe călcare de lege provocându-se la — articolul de lege XXVII. din 1907, în vreme ce în această lege *nici o slovă* nu are de razim. Ba ucazul lui Zichy nu se potrivește nici măcar cu intenția depusă în proiectul acelei legi de archișovinistul ei născocitor Apponyi.

Când, la desbatere în parlament a proiectului legii din 1907, un patriot furios a propus ca dreptul de a cenzura și aproba manualele școlare să fie garantat prin legea guvernului, însuși Apponyi s'a aflat să-l combată. Apponyi s'a restrîns atunci a-și face titlu de glorie „patriotică” prin pustiirea multor manuale nepatriotice intrate în folosința școalelor. Ba a spus-o că guvernul *nu are* (atunci la 1907) alt drept, decât cel de a *opri ulterior* cărțile nepatriotice, nu și dreptul anticipativ al cenzurării și aprobării de manuale pe seama școalelor nesustținute de stat.

Și mai mult: Apponyi însuși tot atunci s'a împotrivit restrângerii dreptului firesc al susținătorilor de școle de a-și cenzura și aproba ei înșiși manualele școlare.

De fapt legea din 1907 (§ 20) rezervă guvernului dreptul necondiționat de a aproba peste tot numai cărțile de limba maghiară, iar încolo, pentru școalele populare *cu ajutor de stat* (care nu e din punga d-lor miniștri, ci din a cetățenilor, deci și din a noastră), pe lângă cartea maghiară, manualele de geografie, istorie, constituție și aritmetică.

De unde și-a luat deci ministrul Zichy dreptul și baza la ucazul său de a estinde ingerința guvernului și unde n'are nici un drept, în chestia manualelor? Sigur, numai din domeniul patologic al viciatului spirit șovinist și intolerant, pe mâna căruia a încăput, și nu se mai poate desbăra de el, guvernarea acestei nenorocite patrii.

Așa dar în cartea gravaminelor neamului românesc mai scriem o fărâdelege din cele mai temerare, pe care o vom „ține minte” cu atât mai bine, că acest act de asasin la adresa dreptului de viață a școalelor noastre ne vine dela un ministru dintr'un guvern „pacificator” (?).

Deputații noștri își vor face numai o datorie din cele mai elementare, dacă vor interpela pe ministrul ce se resfață în călcarea drepturilor popoarelor nemaghiare.

O părere liberă

de dr. Alexandru Valda-Voevod

Mangra, fiind coaliția la putere, avea mână liberă dela contele Tisza. Pe atunci și „Tribuna” putea deci, *aprobând* — pentru ochii lumii — politica partidului național român, să facă guvernului Wekerle greutăți și să-și facă ei totodată pe calea aceasta reclamă de ziar național. Munca parlamentară a deputaților români a știut „Tribuna” să o prezinte publicului românesc ca un *merit* al ei, făcând pe încetul lumea să creadă, că „Tribunei” i se datorește trecerea partidului național român dela pasivitate la activitate. Gheorghe Pop de Băsești era numit pe atunci „venerabilul bătrân”, dr. Mihali „neobositul president”, în coloanele „Tribunei”, iar modesta mea activitate parlamentară era lăudată *peste merit*. Dar pe când „Tribuna” exploata — cum se va vedea mai jos — lupta noastră din parlament, făcându-și reclamă, laudele pe cari ea le aducea unui ori altui deputat nu erau lipsite de tendință răutăcioasă. Din contră: intenția ascunsă a „Tribunei” era să trezească in-

vidia, gelozia reciprocă și cu încetul desbinarea, între deputații români. Gloria colegului dr. Iuliu Maniu o cânta în aceeași ditirambi „Tribuna” pe atunci, ca și pe a mea, dar, deasemenea numai spre a provoca zizanie între membrii clubului nostru parlamentar și spre a-și face reclamă de abonamente. Astăzi, același ziar, îl numește pe Maniu „mistificator”, pe când bine știe că domnul dr. Oncu a mistificat, iar despre discursul meu, ținut în 21 Martie în cameră, zice că a fost un „atestat laș”. Astăzi „Tribuna” insultă pe *toți* acei membri, expuși ai partidului național român, pe cari, *înainte* de a veni la putere Tisza, îi înalță în slave cerești. Da, căci astăzi *Tisza e omnipotent* în partidul dela putere, iar Mangra este profetul lui și *amicul* d-lui Ciorogariu. Ori, poate *nu* „Tribuna” și-a schimbat „credințele” și „convingerile cinstite” despre calitățile noastre? Poate calitățile noastre s'au schimbat de eri până astăzi? Poate, că „Tribuna” are *dreptate* să scrie, că ea a rămas *consecventă* și că *noi* din „*cei mai ideali reprezentanți ai poporului român*” cum ne botezase, — *căzând coaliția* și ajungând Tisza puternic — am devenit *dintr'odată* ceea ce ne numește „Tribuna” astăzi, adică: „ramoliți”, „imbecili”, „lași”, „mistificatori”, „ceata oficială care se lăfăește în fruntea alaiului”, „figuri șterse și goale”, „asasini”, „pehlivani”, „sfinți năbădăioși”, „bipezi inconștienți”, „măgari”, „bătrâni cicăitori și răutăcioși”, geloși, ca femeile — cari după ce au jertfit toată viața lor pe altarul zeiței Venus vulgivaga — „se văd, încetul cu încetul părăsite (la bătrânețe) de ceata de adoratori nebuni?” Dovada, că *noi* ne-am fi schimbat, așa în pripă, *ajungând Tisza omnipotent* în partidul guvernamental, *nu* a dat-o încă „Tribuna”. Căci a *înjura nu* înseamnă a *dovedi*. Dar chiar și dacă unul ori altul dintre noi s'ar fi schimbat, iacă așa, de azi pe mâne*): cum de *nici unul singur din zecile și sutele de bărbați, cari stăruiesc pentru susținerea disciplinei și*

* Ca d. e. D-nul Dr. G. Popa, pe care d-nul Dr. Oncu îl designase de succesorul său în deputație pentru cercul Iosășelului.

Tata: Știi ce sfat a dat lui Telemac, când acesta era în mrejele iubirei?

Fiul: Să fugă.

Tata: Da. Să fugă, fără să se mai gândească. Orice clipită e pierdută. Telemac avea alte idealuri de urmărit. Și tu să fii ca Telemac, care aleargă la țârmur...

Fiul: (vesel) Hohoho! Tata e tragic.

Tata: Cum? Tragic? Zici că n'am dreptul să-ți dau un sfat?

Fiul: Ba ai, ba ai. Dar pe lângă sfaturi să-mi dai și bani de buzunar mai mulți. E proză în bani, o proză grețoasă, dar n'am ce-i face: camarazii au totdeauna mai mult ca mine. Dar să lăsăm lucrurile astea la o parte. Le discutăm altădată. Uite, tată, eu mă gândesc...

Tata: Imi pare bine, că mai gândești și tu.

Fiul: Mă gândesc ce bine e să fii -- *insurat*.

(Cuvântul a căzut ca o bombă. Amândoi tac câțva timp).

Tata: A, minunat, minunat! Insurătoarea e raiul pe pământ. Da cum vii tu, Georgică, la gânduri de astea?

Fiul: De mult mă gândesc eu la problema asta însemnată.

Tata: A, foarte, foarte însemnată! Urmează.

Fiul: Am cetit...

Tata: Așa? ai cetit?

Fiul: Am cetit într'un roman, împrumutat

dela biblioteca gimnaziului, cum trăia de bine o păreche tânără.

Tata: Ce carte? Nu ți-am spus să mă întrebi ce să citești?

Fiul: Era dela biblioteca școalelor. Nu te supăra, tată dragă. O carte foarte cumsecade. Am uitat cum îi zice... Ei, acolo am văzut eu mai bine cât ești de fericit dacă-ți ai nevasta ta. Da știi, a ta. Și să te aibă drag și să-ți cetească din ochi ori ce dorință și tu să o porți pe palme.

Tata: (râzând mirat) măăă! Nu în palme? Da bine-ai mai cetit. Bravo ție! Nu te știam din partea asta! Eu credeam, că din *sinus și cosinus* nu o mai scoți.

Bravo băiat!... Și, ce mai spunea în cartea aia minunată dela biblioteca școalelor?

Fiul: Mai spunea, că era odată o noapte frumoasă ca astea.

Tata: Hm. Bine.

Fiul: ...Și o priveghitoare cânta.

Tata: Minunat.

Fiul: ...Și licurici sburau.

Tata: Aaaa!

Fiul: ...Și ei se plimbau prin grădină.

Tata: Strălucit!

Fiul: ...Și ceaiul ori cafeaua îi aștepta în odaie. Da ei n'aveau poftă de cafea.

Tata: N'aveau poftă de cafea?

Fiul: Nu. Ci se plimbau prin livezi.

Tata: Mai înainte era grădină.

Fiul: Ei, grădină... Și copilul lor le alerga înainte.

Tata: Noaptea? D'apoi nu dorm copiii noaptea?

Fiul: Asta nu dormea, tată!

Tata: Deștept băiat.

Fiul: Și bun, bun, minune mare.

Tata: Așa?

Fiul: Și zicea: mama și tata și bătea din mână.

Tata: Măi, măi!

Fiul: Și părinții erau așa de fericiți!

Tata: Par'c-ar fi luat toată ziua limonadă. Bravo, bravo Georgică. Măi, tu să te faci avocat. Știi să pledezi de minune. Numai, să nu fie cu supărare, aș vrea să știu, că cartea aia a voastră, să vi-o cam mai dau eu afară din bibliotecă. Să nu vă încurce capul.

Fiul: Nu știi, cum îi zice. Zău! Da spune, tată: nu e bine să ai și tu nevasta ta, copilul tău?...

Tata: (cu ochii mari) Da cine zice că nu-i bine? Numai să ai cu ce să-i hrănești.

Fiul: Vezi, aici am vrut să te aduc, tată. Spune, nu-i frumos să ai nepoți?

Tata: Minunat.

Fiul: Să-i joci pe picior?

Tata: Minunat!

Fiul: Să le dai bunătăți?

Tata: Măi, da bine le mai sucești. Da, câți ani ai?

Fiul: Adam n'a luat pe Eva?

Tata: Le-ai fost la nuntă?

Fiul: S'ar fi născut Napoleon Bonaparte dacă n'ar fi avut o mamă și un tată?

pentru consolidarea partidului național român nu e pe placul „Tribunei“.

Cum de întregul partid național român și toți membri din comitet sunt atacați, calomniați și combătuți de „Tribuna“? Cum de tot ce întreprinde conducerea partidului național, e retăcut din partea ei, ori prezentat ca o prostie, ori ca un lucru de nimica? Și în același timp pe d-nii Oncu și Ciorogariu, pe atentatorii la viața partidului național, ni-i prezintă penete plătite de d-lor în coloanele „Tribunei“ lor, ca pe cei mai „vrednici“ bărbați.

Am fi ajuns într'adevăr așa de departe, încât a nu respecta organizația partidului național român, a atenta în mod perfid contra existenței lui, a nu se supune disciplinei de partid, poate fi prezentat ca o virtute, ca o vrednicie, ca un titlu de glorie, care merită să fie slăvit chiar și de poeți și de literați români, pe la banchete?

D-nilor Scheopul, Bocu, Montani, Chendi și Soricu! Dacă d-voastră nu o să vă jenați să faceți și în viitor — în numele unor „idei libere“ și a „primenirei“, — garda de onoare a d-lor Ciorogariu și Oncu, a acestor „corifei“ politici, travestiți în timpul din urmă, în „mecenajii culturale“ românești, dați-mi voie să vă spun și eu o „păreră liberă“:

Injurați-mă cât vă place!

Declarați-mă de un „fleac“, de „asasin“, de „imbecil“, de „rău“, de „ramolit“, de „ticălos“. de ce veți voi.

Lăsați curs liber talazurilor de insulte pe cari le va născoci fantazia d-voastră!

Primiți însă asigurarea, că eu am devenit în urma „reclamei“, ce mi-a făcut-o „Tribuna“ în trecut, atât de „închipuit“ și de „grandoman“, încât injurăturile d-voastră nu-mi pot strica buna dispoziție!

Anume, când citesc în „Tribuna“ vre-o grosolanie, minciună, infamie ori calomnie la adresa mea, ori la adresa tovarășilor mei de muncă și de luptă națională, scot grabnic din buzunar nr. 137—1906 al „Tribunei“ — îl port ca talisman pentru umorul meu pretutindenea cu mine — și citesc articol de fond, și apoi rîd,

și — nu-mi pasă de d-voastră și de bîrfelile d-voastră. Căci oricât mi-ași da silința să vă iau în serios, nu-mi mai este cu putință, după ce recetesc acel articol, pe care l'a scris oarecareva dintre d-voastră, atunci, când Mangra nu era deputat guvernamental și când Tisza nu făcea politică. Rîd deci când mă injurați, căci sunt convins, că după ce va cădea Tisza și cu el Mangra, „Tribuna“ din nou mă va lauda, dacă va mai fi pe lume!

Dar iată acest articol faimos. Ceti-ți-l și mai rîdeți și d-voastră, înainte de ce v'ați apuca, din nou, să continuați cu injurăturile.

El poartă titlul „Alex. Vaida-Voevod“ și e următorul:

Admirația noastră, pentru activitatea parlamentară a d-lui Alexandru Vaida-Voevod!

Cu o consecvență ce nu cunoaște nici o rezervă își apără drepturile neamului său și mărețul principiu al egalei îndreptățiri, de câte ori o cere trebuința. Zi de zi își face datoria. Azistă la fiecare ședință — și pe căldurile aceste tropicale — și în tot chipul dă dovezi, că privește cauza de serioasă și sfântă. Săgețile veninoase îndreptate împotriva noastră le nimicește rînd pe rînd cu cea mai mare istețime și ușurătate. Este totdeauna gata a lua cuvântul și întreruperile nu-l pot deconcentra. Dimpotrivă, are la moment răspunsul potrivit la fiecare întrerupere. Argumentele sale sunt zdrobitoare pentru adversar. Taie în carne vie.

Pășirea sa este totdeauna bărbătească și serioasă și nu odată miniștrii se văd constrânși a se apăra împotriva puternicelor sale argumente. Este într'adevăr excelent debater. Discursurile sale tradează cunoștințe politice temeinice și mai presus de toate înțelegere și simț fin pentru situațiile politice.

Curajos, ca și omul conștient de dreptatea cauzei ce apără, spune verde adevărul. Nu voim noi cu nimic a detrage din vredniciile colegilor săi,* dar până ce aceștia sunt mai cumpătați, dânsul nu

*) De ce aceste scuze, dacă scrieți cu gând curat?

are nici o considerație. Țintește drept în față calumnia și o spulberă. Astfel a protestat într'un mod foarte energic împotriva reacționarului Bánffy, pe care guvernul îl dirigă împotriva-ne, pentru că el nu poate vorbi așa cum simte și procedă — natural, din tactică.

Discursurile d-lui Vaida-Voevod sunt pe gustul și dorința inimei noastre. Ele înalță și încălzesc pe cetitor și deșteaptă speranțele într'un viitor mai bun. Noi avem mare nevoie de un astfel de bărbat în parlament.

De altfel într'adevăr e un excelent opozant și o distinsă figură parlamentară. Datoria sa de control și-o execută cu stricteță și riposturile sunt dușuri reci pentru șoviniști. Nu credem să fie Român, care să nu fie mândru pentru activitatea d-lui Vaida-Voevod. Pentru că dânsul simte verde românește și ce simte și spune. Va trebui, firește, mult până ce-i va obicinui pe patrioți cu adevărul, care-i ustură!).

Dar, mai curînd ori mai tîrziu va birui — pentru că trebuie să biruiască — adevărul asupra minciunii și ticăloșiei!).

Credem, că discursurile d-lui Vaida-Voevod vor exercita o influență foarte binefăcătoare asupra deșteptării conștiinței naționale și cutezăm a afirma, că d. Vaida, progresînd în direcția începută, va deveni unul dintre cei mai ideali reprezentanți ai poporului român, pe care poporul îl va încungiura cu multă dragoste.

Va trebui însă ca alătura cu activitatea parlamentară a deputaților noștri să fie pas și dezvoltarea presei noastre. Iată de ce incumbă acum îndoit datorinței fiecărui Român să sprijinească presa românească!), să se silească să o răspîndească și să o ajute, ca la rîndul ei și ea să fie în stare a-și îndeplini greaua și marea sa datorie. E nevoie, ca discursurile ce se rostesc în parlament să ajungă a fi cetite în întregime!) în cele

) Pe amicil dela „Tribuna“ ai „patrioților“ Mangra și Tisza, știe Vaida bine, că nu-i va putea obișnui „cu adevărul, care-i ustură“. Ei sunt și mai „patrioți“ decât deputații maghiari.

) Va birui și partidul național român asupra amicilor lui Mangra și „Tribuna“!

) Cetește: „abonați „Tribuna“!

) În nr. 55—1911 „Tribuna“ dă gata pe două coloane, în extras, discursul meu, rostit în cameră, în 21 Martie a. c., mistificându-i tendențios conținutul. (Discurs de 1½ ore).

În nr. 57—1911 „Tribuna“ reproduce pe larg discursul, în care contele Tisza îmi replica. Îl reproduce în oratio-recta, nu în oratio-obliqua, ca pe al meu. De, — contele Tisza este protectorul lui Mangra, al amicului d-lui Ciorogariu, se bucură deci de protecția „Tribunei“.

În nr. 58—1911 replica dată de colegul dep. Șt. C. Pop contelui Tisza, nu ocupă nici măcar o coloană din spațiul „Tribunei“!

În nr. 85—91 discursul de 2 ore durată, rostit în cameră de colegul, deputat dr. T. Mihali, la bugetul agriculturii, e dat gata în „Tribuna“, în 14 șire, tipar cicero. „Discursul îl vom publica în numărul următor“, promite „Tribuna“. De atunci a apărut de mult „numărul următor“ și alți zeci de numeri de ai „Tribunei“, fără discursul deputatului T. Mihali. „A fost o greșală, pe care redacția o regretă mai mult“, va scrie „Tribuna“ ori „aglomerarea de material ne-a făcut imposibil să revenim, căci spațiul ziarului a fost ocupat de toasturile magistratului, — atât de importante, pentru progresul „întregului neam românesc“, — în cari d-nii Oncu și Ciorogariu s'au prezentat ca „bărbați întregi“ (păreră d-lui I. Bombăcilă din Craiova) publicului românesc“.

De ce scrie deci „Tribuna“: „E nevoie de discursurile ce se rostesc în parlament să ajungă a fi cetite în întregime în cele mai largi părți ale poporului, căci nu mai așa le vom putea lua folosul. Activitatea din parlament a deputaților noștri trebuie exploatată pe calea presei, ca poporul să fie bine informat și să cunoască lupta deputaților. Iată cea mai urgentă datorie a fruntașilor și a tuturor Românilor de bine: ridicarea presei românești, ca ea să-și poată împlini marea-i misiune?“

„Pester Loyd“, „N. Fr. Presse“, ziarele maghiare și ziarele din România reproduc astăzi mai pe larg discursurile deputaților români decât „Tribuna“. Ea a devenit organul mutualei glorificări a comandantilor, redactorilor, și colaboratorilor ei. Ea creiază gloriile politice și literare, până ce alții luptă. Mangra și Tisza sunt vrednici de a fi invidiați pentru plăcerea ce o simt,

Tata: A naibii fecior!

Fiul: S'ar fi putut da lupta între Horatii și Curiații, dacă n'ar fi existat căsătoria?

Tata: Stai, omul lui Dumnezeu. Da unde vrei să mă duci? Știi tu bine, că nu îmi place mie să mă porți de nas. Să vede că ți-am dat prea multă libertate. Auzi? E, ce vrei cu argumentele tale?

Fiul: (pleacă ochii în jos)

Tata: Spune.

Fiul: (solemn) Tată. Vrei să ai nepoți?

Tata: Nepoți?... Hai, grăbește.

Fiul: ...Vrea să se 'nsoare...

Tata: ...Cine?

Fiul: Frate-meu.

Tata: Frate-tău? (nsurat) măi, da mare tartor te-a mai făcut cine te-a făcut? Și-apoi frate-tău n'are gură?

Fiul: N'are.

Tata: Cum, n'are?

Fiul: M'a rugat să vorbesc eu pentru el.

Tata: Bine și-a ales omul!

Fiul: I-a fost frică de d-ta.

Tata: De mine?

Fiul: Zice că se pregătește cu terenul, că el o să vină cu „bateria a mare“.

Tata: Și-apoi așa l-ai pregătit?

Fiul: Așa.

Tata: De ce te-a rugat pe tine?

Fiul: Mi-a scris.

Tata: Ce ți-a scris? Nu ți-am spus, că n'ai să primești scrisori fără voia mea? Iară la școală! Oh, școlile astea, cu postă separată, cu biblioteci separate!... Scoate scrisoarea. Așa. Dă-o 'ncoace.

(Au ajuns la un felinar)

Tata: (citește încet, în timp ce fiul se uită pe furis la fața lui) „Măi Georgică! Te știi băiat de treabă. Sai tu în foc pentru mine? Ian dă târcoale pe lângă bătrânul nostru și pregătește-l — da ușor și domol, măi, nu cu ciomagul! — că vreau să mă însor. Am găsit o fată, fata șefului meu de birou... Are pe vino 'ncoace. Sosesc mâne poimâne“. Tata stă cu scrisoarea în mână. Lacrimile îi podidesc. Niște licurici se alungă sburdalnic.)

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

mai largi pături ale poporului, căci nu mai așa le vom putea lua folosul. Activitatea din parlament a deputaților noștri trebuie exploatată pe calea presei, ca poporul să fie bine informat și să cunoască lupta deputaților.

Iată cea mai urgentă datorie a frunțașilor și a tuturor Românilor de bine: ridicarea presei românești, ca ea să-și poată împlini marea-i misiune*.

Articolul de fond „Alexandru Vaida-Voevod” se sfârșește deci cu o invitație la abonament a „Tribunei”. Trebuie ridicată presa, „ca ea să-și poată împlini marea-i misiune”, căci, „e nevoie, ca discursurile ce se rostesc în parlament să ajungă a fi cetite în întregime în cele mai largi pături ale poporului”. Dar „Pester Lloyd” aduce mai pe larg discursurile deputaților Români, decât „Tribuna”.

Spațiul „Tribunei” e ocupat de înjurături în contra deputaților și în contra partidului național român.

Guvernul a sistat editarea „Ungariei” lui Moldován Gergely, căci ziarul d-nilor Ciorogariu și Oncu îi face mai bune servicii politice maghiare de cum le-a putut face „Ungaria”, în care nimenea dintre Români nu a avut încredere. De înjurăturile „Ungariei” au răs deputații români și membrii din comitet; am răs și eu. Vor râde și de înjurăturile „Tribunei”; voi râde și eu. Și membrii comitetului național vor rămânea tot ceea ce sunt, iar d-nii Bocu și Scheopol vor rămânea tot d-nii Bocu și Scheopol: *impiegații d-lui Ciorogariu, ai amicului lui Mangra!* Căci:

„Hei, mai la urmă ești — ceea ce ești
Să-ți pui perucă oricât de 'naltă poți,
La 'ncălțăminte tocure de trei coți,
Și tot vei rămânea, ceea ce ești*”).

Dreptate

Ucigașii deputatului Andrei Achim au fost achitați și puși în libertate.

Dacă reprezentantul în parlament al țărâ-nimei ungurești din Bichiș ar fi fost într'adevăr numai un cărcotaș ordinar, care n'a făcut decât mișelii în viața sa, stânsă de mâna celor doi feți de gentri, el a ispășit toate păcatele și a adus după moarte serviciu mari patriei sale, dând prilej ca în cursul celor 6 zile de petrectare să se constate încă odată cu evidență, în fața unui for public acreditat și înaintea întregii lumi civilizate, că această țară milenară este putredă în instituțiunile sale cardinale și în toate straturile societății sale.

Administrația ungurească e faimoasă în Europa. Nici când însă corupția n'a fost mai crudel demascată decât acum la tribunalul din Giula, unde jandarmi, reprezentanții omnipotenți ai puterii față de clasa de jos, — jandarmi legați cu jurământ a servi adevărul și dreptatea, n'au fost admiși a confirma cu mâna pe inimă și înaintea crucifixului mărturisirea care era evident falsă. Nici când un funcționar nu s'a dat de gol mai urât decât pretorul mânat a ilustra sălbătăcia pașalicului său despre care el totuși nu ezita a refera regulat șefilor săi că e în ordine exemplară. Penibil atins prin cunoașterea atâtor călcări de lege, prezidentul a trebuit să-și șoptească, ca și pentru liniștirea sa proprie: Ce s'a făcut e ilegal.

Despre Justiția maghiară de mult se tot zice că nu-și leagă bine ochii când judecă pen-

cetind „Tribuna”, gazeta personală a d-lor dr. Oncu și R. Ciorogariu.

Minunat se potrivesc cuvintele din nr. 238—1900 (articolul de fond) al „Tribunei”, la rolul ei actual:

„Gazeta personală, cu felul ei ordinar de a fi, este un trafic pe cât de rușinos pentru făptuitori, pe atât de umilitor pentru reputația presei în genere”.

*) Goethe, „Faust”, traducerea de Ion Gorun.

tru a fi nepărtinitoare. Ceice o servesc, o com-promit și cu alte poticneli. Nu sunt uitate fazele procesului Haverda, și aci s'au adaus nuanțe nouă. Remarcăm numai pe judele investigator ajuns în perplexitate când e făcut atent că fașionează altcum decât cum a referat în actul oficial, și pe procurorul care nici decum n'a făcut cinste principiului nobil ce reprezintă; însuș tribunalul s'a lăsat ademenit a uita că e chemat a judeca în curte cu jurați despre cei doi ucigași, și a trecut la condamnarea celui mort, prezintat în discursul foarte banal al avocatului comandat din capitală ca un demon, aruncat în infern de cei doi îngeri binefăcători, pe care n'au decât să-l absolve cei 12 jurați descendenți ai apostolilor, iar lumea să-i preamărească.

Publicul însuș, publicul pare a fi venit drept din Africa cea mai întunecată, atât de barbar s'a arătat mai ales damele — în ciuda pălăriilor mari ce purtau, — cari a avut brutalitatea a jigni în mod revoltător cele două orfane nevinovate.

Aspectul turmei de partizani neputincioși ai conducătorului temut, strânsi și păziți la marginea localității, întregeste spectacolul trist.

*

Doi ucigași au fost liberați de justiție, slăviți la tribunal ca binefăcători publici, sărbătoriți de ziare mari, de opinia publică ca eroi.

Vor fi doi ani de când în cursul unei campanii electorale, comunele înfloritoare de pe Valea Cărășului au fost răscolite de valurile celei mai turbate, celei mai desfrânate corupții, plămădită și cultivată de cei doi mari trădători ai Bănătuului. În cea mai frunțasă dintre aceste comune, un țaran tânăr, harnic, inteligent, român înflăcărat, aderent îndrăzneț al candidatului național, a fost amăgit de primar și dat fără nici un motiv pe mâna jandarmilor. Aceștia l'au ținut o noapte și mâineși voinicul era numai o ruină. A fost înfiorător să-l vezi și să auzi ce i-s'a făcut. Era un om pierdut, și el simția acest lucru. La câțva timp, primarul e împușcat pe câmp.

Momentan a fost deținut acela, despre care știa satul întreg, că avea mai mult motiv de dușmănire decât oricine altul. El nici nu cercă să nege, ci mărturisește. Este însă pus sub acuză și fratele său. Iată cazul identic: doi frați acuzați de a fi ucis. Imprejurările sunt însă altele, cu totul altele. Sfârșitul este asemenea altul. La tribunalul din Bisericaalbă, procurorul vorbește de omor politic, de pericol valah; jurații se sperie, îi găsesc pe amândoi vinovați, tribunalul îi judecă *pe amândoi la închisoare „pe viață”*; pe unul pentru că a mărturisit; pe celălalt pentru că e suspect; pe amândoi pentru a stabili exemplul.

În preajma verdictului dela Giula am crezut, că se cade a pomeni aci cazul acestor alți doi frați.

Un episcop pus la Index: dr. O. Prohászka

Ca fulgerul s'a lăsat vestea despre punerea la Index a celui mai luminat apostol al creștinismului din Ungaria: dr. Ottokar Prohászka, episcopul Albei-Regale! Ca lovită de trăsnet a rămas la știrea aceasta toată lumea, neputându-și da sama: oare bine aude cu urechile, oare bine-i văd ochii tiparul pe hârtie? Cei din-ocioși bisericești și episcopului au rămas în oarecare nedumerire, cu privire la cele înșplate, dușmanii bisericești de altă parte — prin toate jidano-liberale — au început deodată a lovi în conducătorii oficiali ai bisericești, ca în niște organe ale întunecului, care tind să suprimă lumina, să o ascundă sub obroc?

Cauza acestei senzații e renumele mare, de care se bucură acest mare preot al lui Hristos, cunoscut și apreciat în toate cercurile și din toate punctele de vedere. O individualitate deosebită, un om cu adevărat mare, cum puțini se nasc pe pământ în decursul veacurilor. Cine-i maestrul, care să-l poată zugrăvi?

Crescut — după absolvirea celor 8 clase gimnaziale — șapte ani în institutul Germanico-Ungar din Roma, unde și-a oțelit caracterul preoțesc și disciplinat, a fost numit la rentoarcere profesor la seminarul teologic din Strigon, unde a funcționat — ocupându-l mai apoi și postul de duhovnic — peste 20 ani. Zece ani încă n'a pășit în public, ci s'a tot perfecționat, învățând și

scind prin reviste — sub pseudonim; — iar când a început a vorbi în public, a cucerit peloc toate inimile și a atras atențiunea cercurilor celor mai înalte. Deodată s'a făcut el cel mai strălucit orator bisericesc din țară, care nicăiri nu poate lipsi!

E un orator, care cucerește. Nu are gesturi elegante și limbă frumoasă — are un accent slovacesc — dar stilul și cuprinsul vorbirii și tăria, cu care spune, îl face irezistibil: te farmecă, te fascinează, te răpește: Ba tot modul lui de predare e atât de individual, încât mulți oratori îl imitează.

Prohászka înainte de toate e omul științelor și al filozofiei profunde. Tot, ce zice el, e mai întâi rumegat și mistuit de el, încât tot e adevăr, realitate, deci el în toate propozițiile lui e vestitorul adevărurilor vecinice, cristalizate ale bisericești. Nu se poate zice despre el, că e un modernist — doctrinar, că ar vacila în privința credinții adevărat bisericești. Chiar și în filosofie e școlastic doar, neoscolastic!

Pe cât de profund și de real e în privința credinții și al principiilor bisericești, atât de modern e în expunerea aceloră cătră lumea modernă. Principiul lui e: adevărul vechiu în vestmânt nou! Kunovszky zice: „dacă voiți să deșteptați religiozitatea, umblați la școală în capela sextină; îmbrăcați adevărul cu frumseța și ați dat avânt religiosității” (Durch kunst zu Leben). „Iară părerea mea este — zice Prohászka —: să asezăm adevărurile vechi în lumină nouă, să le aducem mai aproape de simțul vremilor noastre și am ridicat și noi religiozitatea!” (Diadamas Világnezet p. V.).

Prohászka e unul dintre aceia, cari lupă pentru a da în lumea de azi cuprins spiritual formelor vechi ale creștinismului! Spre acest scop lucră cu ajutorul științelor, al oratoriei, poesiei și artei. Opurile lui — fiecare conferință chiar — e cuprinsul tuturor acestora. Și succesul lui e mare! Lumea de azi dorește cu sete, soarbe adevărul. Numai cât nu-l caută totdeauna unde ar trebui! Nici nu mai are încredere în orice barbă sau haină popească! Când însă află pe acela, în care are încredere, căruia-i crede atunci se îmbulzesc în jurul lui ca în jurul unui proroc! La conferințele lui din cutare biserică află mai mulți jidani, protestanți și alte feluri de oameni, decât catolici credincioși. La congresele catolice mulți călătoresc numai ca să-l audă pe el, a cărui vorbire anume o pun către capătul congresului! Opurile lui, cum a fost „Ég és föld”, au trecut cu o iuteală neobișnuită în Ungaria.

Ceeace-l face mai interesant, sunt expresiile lui îndrăznețe, frapante, de cari se folosește. Știm, că actualul Primat al Ungariei și-a ocupat scaunul cu deviza: pax (pace)! Prohászka nu mult după aceea, din prilejul mișcărilor politico-bisericești, a strigat de pe tribună: nu pax ne trebuie nouă, ci război! Sau închipuiți-vă pe clericul din cursul nostru, când l-a întrebat Prohászka din dogmatică: are Spiritul sfânt minte?... (Răspunsul: nu, pentru că a înțelege e proprietatea naturii dumnezești, nu a relațiilor personale).

Acest fel de a se exprima îl face de mul-teori neînțeles, profunditatea și subtilitatea concepțiilor dă însă la observări și material în mâna aceloră, cari nu sunt prieteni și nu văd cu ochi buni popularitatea lui cea mare. Până era profesor, ne întrebau preoți din alte părți: drept e, că dnhovnicul a pus în mâna fiecărui ascultor câte un Toma Kempis (Urmarea lui Hristos), ca să cetească din el după ora lui Prohászka?

Activitatea lui e atât de multilaterală, încât e în stare să vorbească într'o zi în 2 sau 3 orașe deosebite. În privința aceasta e o asemănare între el și Iorga al nostru. Pe tren cetește, studiază, meditează, pe fașii de ziare își face însemnările. E uimitor, cât poate suporta fizicul unui om!

Acume pus la Indice. Adecă 3 lucrări ale lui, dintre cari cea din urmă e un articol de Crăciun, care a făcut mare senzație și despre care au recunoscut și francmasonii, că ideile exprimate acolo fac mai mari servicii bisericești (în contra secularizației), decât „o mie de interpe-lații și răspunsuri ministeriale, 10 mii predici, o sută mii broșuri și toate adunările ascunse ale congregațiilor” („Világ” din 27 Decembrie 1910). Totuș a ajuns la Indice. Pentru expresiile, cari

pot fi explicate rău și cari sigur nici nu s'au tradus pe italienește (pentru Congregație), ca să exprime intenția autorului.

Unul dintre opurile puse la Indice e tradus și pe românește de păr. dr. Elie Dăian, acest ucenic al lui Prohászka la noi, sub titlul „Apostolie modernă“.

Ajungerea la Indice în sine nu înseamnă nimic deonestător pentru autor, numai atâtă, că se oprește cetirea opului. Poate fi din motive departe de credința autorului. De altă parte e o reclamă pentru om. Se zice, că scriitorii străini, mai ales Americanii, năpădesc cu adevărat Congregația, cerând să fie puși la Indice...

Poate astfel, din partea acatolicilor, va fi și mai cetit Prohászka.

El, om de viață sfântă, modest, liniștit, care până a ajuns episcop, nici brâu roșu n'a avut, el va fi sigur acela, care va împiedeca toate urmările nefavorabile, ce ar avea o mișcare în urma acestei opreliște. Căci e sigur: întrucât punerea la Indice ar însemna condamnarea activității unui om ca el, ar fi revoltător! Atare indice nu există. Ar trebui să existe pentru că sunt mulți, cari ar reflecta la el: preoți, ca Hoek János, Markos Gyula; episcopi cari dilapidează averile bisericesti, promovează și părăsesc preoți scandalosi, concubinari, peste tot — servesc mai mult intereselor lumesti, decât mării lui D-zeu!

Pentru aceștia rămâne singur indicele cel mare, ceresc, care se va ceti la judecata din urmă, cum zice cântarea latinească: liber scriptus proferetur, in quo totum continetur, unde mundus judicetur...

Dr. Nicolae Brânzău.

Invitare!

Aderenții partidului național român din comuna *Mehadia* și din împrejurime sunt invitați la

Adunarea poporală,

ce se va ține la *Mehadia*, *Duminică în 26 Iunie (9 Iulie) 1911, la 3 ore d. a. în piață.*

Ordinea zilei:

1. Situația politică
2. Votul universal
3. Proiectele militare
4. Proiect de moțiune
5. Eventuale propuneri.

Mehadia la 12/25 Iunie 1911.

Nicolae Crăciunescu, Iosif Dragulescu, Nicolae Gardac, Mihail Șandru, Atanasie Grecu, Potropea Meilă, George Csincheza, George Chiosa, Mihail Crașovan, Eftimie Csincheza, George Grecu, Costa Budean, Sandi Crăciunescu, Nicolae Achimescu, Nicolae Bocicar, Meilă Tepeș, Matei Grecu, Ioan Bidiviu, Nicolae Capușa, Petru Gondor, Enache Ionescu, Nicolae Mageriu, Crăciun Stingu, Anton Marșavela, Simeon Draghici, Iosif Șandru, Nistor Vadrariu, Nicolae Șandru, Pavel Ghimboasa, Iliu Juca, Ioan Jurescu, Marian Jurescu, Martin Gerescu, Globureu, Nicolae Todosie, Topleț, Ioan Balaci, Nigoita Tatucu, Ioan Tirziu, David Tatucu, Nistor Bogian, Iliu Marescu, Meilă Hip, Dimitrie Buzatu, Iacob Șerbescu, Ioan Nicoară, Mihail Costescu, Victor Ioan Popovici, dr. Ioan Șarbu, Constantin Dure, Gheorghe Tătu, Ioan Bogoevici, Iacob Stoichescu, Vasile Usoneanu, Nicolae Vălean.

Trădătorul — lămurește. Trădătorul dela Orade lămurește.

S'a aflat un ziar tipărit în limba românească, de i-a doschis coloanele sale. În coloanele acestea trădătorul după multe bazaconii susține următoarele:

„*Hărțuierile rușinoase, la care s'au dejosit (înțelege comitetul național. N. R.) compromițând cauza poporului român în fața lumii, sunt cea mai clară dovadă de incapacitatea lor de a conduce destinele*

poporului, incapacitate, care ar căuta să o acopere cu născocirea trădării pusă în sarcina altora, năpustindu-se asupra lor ca niște câni turbați, pe când adevărații trădători sunt tocmai ei, cari ca nevrednici s'au cocoțat de conducători ai partidului și poporului român, exercitând un terorism sălbatic asupra întregii obște românești, ca să se poată menține la suprafață. Dar' va veni, trebuie să vină ceasul, când poporul român, trezit din buimăceala momentului va scutura tirănia oligarhiei naționaliste“.

„Tribuna“ poate acum să jubileze. Tocmai astfel, aproape cu aceleași cuvinte, a glăsuț despre comitetul național și „Tribuna“ acum de un an de zile, de când adecă trădătorul Mangra „a indicat necesitatea unei nouă direcțiuni politice pentru salvarea și conservarea poporului român“.

Trădătorul, la urmă, oferă spurcatul său mandat dela Ceica dlui V. Braniște ori dlui V. Goldiș, dacă aceștia ar voi să lucreze în direcția politică inaugurată de dânsul.

Adresa e greșită — trădătorule!

Ședința Casei magnaților

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 30 Iunie

Casa magnaților a ținut astăzi ședință, de legi în care s'a desbătut mai multe proiecte și îndemnităea.

Magnații n'au dovedit mare interes față de ședința aceasta de vară.

Președintele contele *Albin Csáky* a parentat pe fostul ministru *C. Hieronymi* și pe baronul *D. Bánffy*.

Prim-ministrul cont. *Khuen Hédervary* a prezintat actul denumirii baronului *S. Iósika* de viceprezident al Casei magnaților.

Președintele aduce la cunoștința magnaților, că *M. Sa* împăratul a ridicat pe contele *T. Festlich* la rangul de duce.

Cont. *R. Zselénszky* propune, ca ministrul de comerț să prezinte Camerei deputaților un proiect în chestia reformării bursei.

Magnații amână desbaterea acestei propuneri a contelui *Zselénszky* pe sesiunea de toamnă.

Casa magnaților a primit fără discuție rapoartele comisiei economice în chestia rațiunilor finale și a bugetului anului viitor a Casei magnaților. Administrarea anuală a Casei magnaților costă $\frac{1}{4}$ de mil. cor.

Casa magnaților a suspendat dreptul de imunitate a magnaților cont. *C. Eszterházy*, acuzat cu mărturisire falsă, și a cont. *D. Dégenfeld*, pentru calomnie.

Ioan Szabó spune, că declarația ministrului de culte despre biserica gr. cat. ungurească a făcut mare rezon în cei 250,000 (?) U. guri gr. catolici.

Casa magnaților după explicările ministrului de culte cont. *I. Zichy* a primit proiectul în chestia îndemnităzii.

Ședința Camerei deputaților

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 30 Iunie.

Ședința se începe la orele 10 $\frac{1}{2}$ ore.

Prezidează *Albert Berzeviczy*.

După verificarea protocolului ședinței trecute Camera primește după a treia cetire pactul dela Genf.

Proiectul în chestia apropiată

L. Hegedüs, raportor, face rezumatul proiectului și recomandă primirea lui.

Z. Deésy, kossuthist, nu primește proiectul, de oarece partidul kossuthist n'are încredere în guvern.

Oratorul a vorbit desvoltând neîncrederea partidului său față cu guvernul, până către sfârșitul ședinței.

CORESPONDENȚE

DIN ITALIA

SCRISORI DIN MILANO

Dinastia sau Națiunea? — O interesantă polemică bulgară. — Moartea principesei Clotilda de Savoia, fiica regelui Vittorio Emanuele II.

„Il Secolo“ publică o scrisoare a corespondentului său din Constantinopole — scrisoare interesantă pentru considerațiunile generale pe care le conține, precum și pentru modul, cum se interpretează politica balcanică.

În acest Orient European, unde semicivilizația e încă atât de difuză — începe colaboratorul Secolului — de multeori mai rea decât complecta barbarie, se găesc centre de civilizație intensivă și progres.

Aminteste despre Albania, unde trăește încă, intact aproape ca în epoca longobarzilor, obiceiul barbar al *prefului sângelui*, în o țară, unde până mai zilele trecute, consiliul de Stat al Turciei, trebuia să se ocupe cu situația juridică a triburilor vagabonde.

Trece apoi la Bulgaria, unde, în apropiata reunire a Sobraniei, se va discuta o chestie, care în multe țări occidentale nu se îndrăznește să se pue, aceea, dacă politica externă trebuie să fie dinastică sau națională; dacă să aparție Șefului Statului prerogativa de a strânge relațiile politice sau militare, sau de a întrebuița în vreun mod oarecare acțiunea internațională a țării.

Această înaltă discuție teoretică, această prerogativă, care e într'un strident contrast cu iredponsabilitatea suveranului, e de o importanță prea evidentă pentru a se mai atrage atenția asupra ei.

Aminteste apoi că un publicist bulgar — într'o polemică — spune că fostul rege al Serbiei Milan, stipulase o Convenție cu Austro-Ungaria, privitor la Bosnia și Herțegovina, în care convenție Austria garanta existența dinastiei Obrenovici în caz de revoltă a poporului Sârb. Tot odată în mod analog are motiv să creadă că în convenția militară Austro-Română, Austria s'ar obliga a tutela dinastia română contra unor eventuale răscoale țărănești.

Apoi, publicistul bulgar atrage atenția asupra unui articol din „Oesterreiche Rundschau“ — jurnal bine văzut de Arhiducele moștenitor și care preconiza o Federație Dunăreană sub auspiciile Austro-Ungariei. Primul articol al proiectului de convenție a unei asemenea Federațiuni, zice că Austria va garanta existența dinastiilor balcanice. Așa că, concludre publicistul bulgar — dacă regele Ferdinand a aderat la acest proiect — el, ca și fostul rege Milan, ca și regele Carol al României, și-ar fi pus țările respective în serviciul Austriei, pentru a-și avea asigurate tronurile.

S'ar putea zice că e o... concepție bulgărească.

*

În ziua de 24 Iunie c. a încetat din viață la Torino — principesa Clotilda de Savoia, fiica marelui rege al Italiei, Vittorio Emanuele II. Născută în 1843, se căsătorii la vrăsta de 16 ani cu principele Gerolame Napoleone, ultimul fiu al lui Napoleon I.

Căsătoria aceasta cerută de înalte rațiuni de stat și pusă la cale de Cavour și de Napoleon III în întâlnirea dela Plombières, — servi și ca pretext al prezentei în capitala Piemontului a principelui Gerolame și a generalului Niel, care avea însărcinarea de a iscăli tractatul de alianță între Franța și Piemont contra Austriei.

Toate zările italiene sunt pline de notițe biografice și elogii la adresa ilustrei defuncte, care se bucura de o mare afecțiune câștigată prin bunătatea caracterului ei.

Milano, 27 Iunie 911.

Anty.

Litere — Arte — Științe

ADIO

*Rămâi cu bine nuc bătrân
Cu umbra ta vrăjită,
Voi crini frumoși din preajma lui,
Tu bancă învechită.*

*Când noaptea se va cobori
Din cerurile sfinte,
Departe eu voi fi de voi,
Cu-aducerile aminte...*

*Dar de-o fi scris în viața mea
Să mai am vre-o zi bună,
Să știți, că iar mă 'ntorc la voi —
Și iar v'om fi 'mpreună!...*

Roza Covrig.

LITERATURĂ VESELĂ

Indrăgostitul

— *Monolog comic prelucrat după Hu-Desvignes*

Foarte frumoșică e și verișoară-mea! 17 ani, ochi albaștri, păr blond, mijlocel tras prin inel, picioruș mic, mic, atât de mic încât mă mir cum de se poate ține pe picioare.

Și-o chiamă Paula! Incântător nume, — nu? Și romantic. Paula! Par'că ar fi o amazoaică care trece printr'o pădure, se întâlnește cu un tânăr și în cele din urmă se mărită cu el. No-stim, nu? Fiindcă am observat adesea, că în romane, când fetele sunt călare pe cal, se arată mult mai îngăduitoare față de bărbați. Ciudat!

Așa dar, ca să nu pierd firul vorbei, verișoară-mea e răpitoare și se numește Paula! Incheerea? O ador! Zău, o ador!

Uf, obositor e să fi îndrăgostit! (*Șade*). Par'că ai avea mereu o piatră pe inimă. Căci, în definitiv, inima e stomacul iubirei! Nu-i așa, că e frumoasă cugetarea asta? Am să i-o spun și Paulei. Să nu uit: Inima e stomacul iubirei... Inima e... (*Repetă de mai multe-ori*).

Așa! Dar afară de asta, dragostea te face să pierzi o groază de vreme! Noaptea cu nepu-tință să mai visez altceva: tot timpul îmi apare dinaintea ochilor închiși Paula sub înfățișarea vre-unei zeițe oarecare! De obicei, are aripi la spate. De altfel, în visuri, toate femeile cari se respectă au aripi la spate. Știința n'a putut încă să aște de ce.

Noaptea ca noaptea, dar mă urmărește și toată ziua. Mereu Paula și iar Paula. Chipul ei mi-s'a lipit de creier, — dar s'a lipit strașnic, nu glumă, — cleiu! Înainte mai petreceam și eu; mă duceam la teatru, la club, la șosea: la club pierdeam, la șosea flirtam, la teatru căscam. Dar în sfârșit petreceam. Mai ales, mă desfătam gro-zav la Cameră. Papă e deputat. Strașnic mă desfătam ascultând pe papă cum întreprinde. A, papă e formidabil în întreprinderi! Odată se zice că a răsturnat un ministru întreg numai cu un simplu: „Ho-ho!” Dar ce „ho-ho!”? Simplu, — însă elocvent!

Acum s'a isprăvit cu toate astea! Dimi-neața mă gândesc la Paula, ziua mă gândesc la Paula, seara mă gândesc la Paula!

Bine înțeles că nu scap nici un prilej, posibil sau imposibil, ca să mă întâlnesc cu ea. De altfel, asta mi-e foarte ușor fiindcă suntem veri... Ea mi-e mie verișoară și eu îi sunt ei văr! Și afară de asta, familia ei are despre mine o părere foarte bună: mă crede naiv. Dar, ce folos? În schimb, ea e rezervată, rezervată ca un compartiment rezervat de tren!

Așa, de pildă, mai de-unăzi, părinții ei au avut masă mare la care, bine înțeles, am fost poftit și eu. Mai erau acolo un fost ministru, un academician, un poet, o văduvă, două perechi ținere și o domnișoară între două vârste, sau, mai bine zis, a cărei vârstă scade pe măsură ce ea

înbătrânește și pe care toată lumea o pofteste la masă doar o avea norocul să-și găsească, la desert sau... ca desert, un bărbat.

Chiar dela începutul mesei, am încins o convorbire turbată cu verișoară-mea, care ședea lângă mine. I-am trântit câteva date celebre din istoria Franței, — pe cari le învățasem cu o zi mai înainte, — i-am făcut elogiul Jeannei d'Are... Înțelegeți, vream s'o iau fin și pe departe pentru ca, în cele din urmă, să sfârșesc prin a-i vorbi și despre ea sau, mai bine zis, despre mine, în sfârșit despre noi.

Era încântătoare Paula în seara aceia! Căpșorul ei blond și palid răsărea dintr'un vâl de tul albi! Par'că era un nour retușat de Grigorescu! Am vrut atunci să-i arunc câteva cuvinte drăguțe, dar nu știam cum să aduc vorba. În sfârșit, zăresc buchetul de trandafir ce-l purta la cingătoare. Eram salvat.

— Frumoase flori, verișoară. Sunt artificiale?

— Da.

Atunci am luat un aer ștregăresc.

— Trebuie să fie, desigur, numai o meșteșugire.

— Nu pricep.

— Florile astea trebuie să fi fost naturale, dar ca să nu te părească nici-odată au devenit artificiale.

Eu sunt modest; recunosc că n'am fost tocmai tare, dar în orice caz am fost drăguț!

Totuși verișoara mea mi-a răspuns cu un zâmbet plin de milă:

— Nu spune prostii, Jenică!

— Ați făcut vre-odată baie de aburi? Da?

Ei bine, cuvintele verișoarei mele mi s'au părut ca un duș rece ca ghița după ce ieși dintr'o etuvă fierbinte de 50 de grade! Auzi! „Nu spune prostii, Jenică!” Toată seara am stat bostumflat, iar Paula, desperată, s'a întors de partea cealaltă și a legat vorbă cu un funcționarș dela primărie despre... protecția animalelor și pălăriile de paie ale cailor comunali! Bine trebuie să fi petrecut.

Altă-dată, aveam bal acasă. Bine înțeles, venise și Paula, iar eu n'o mai slăbeam din ochi. Deoarece eram de-al casei, trebuia să dansez cu toate domnișoarele; de fapt însă nu știam ce să fac ca să înapoiez cât mai curând fiecărei mame odorul ei, și să pot fi repede iar aproape de aceia pe care o iubesc.

În sfârșit, începe valsul florilor din Vagabonzii, valsul făgăduit de Paula; mă reped, o iau de talie și sburăm. Și-am sburat delicios! Alunecam, pe parchetul lustruit, cași cum am fi patinat! Transportat de beția muzicii mi se părea că sunt purtat de un vârtej amețitor. Ca să întreprup puțin monotonia valsului, mă gândesc să-i spun ceva potrivit cu situația. Poate chiar că era momentul să-i spun că „inima e stomacul iubirei”. De ce nu? Sau chiar să-mi fac declarația.

Eram foarte tulburat. Gâttelej mi-se uscaser de emoție. Totuș, ce prilej nimerit!

Atunci? am început, de-odată și repede ca să nu-mi pierd cumpătul: „Paulo!” „Ea mă întreabă mirată: „Ce, Jenică?” E, nu, nu, nu puteam! Liniștea ei mă dezamă. Ca să-mi dreg stângăcia, îi spun: — „Vrei un sandwich?” — „Bucuroș, verișorule” — îmi răspunde, pufind de răs. Am întovărășit-o la bufet, unde a mâncat nenumărate sandwichuri și a băut mai multe pahare de șampanie. Și toate astea i-le-am servit eu, ca o slugă oarecare, eu care visasem pe lângă această față ce părea că-și bate joc de mine și a cărei privire ironică avea aerul că-mi poruncește: „O bere, băeți!” rolul lui Romeo și care n'am fost în stare să-l joc nici măcar pe-al lui Ruy-Blas întreg.

Așa am dus-o până când, în sfârșit, săptămâna trecută, ne-am întâlnit la țară, pe o lună delicioasă. Foarte prielnică e luna, acest oficial bec de gaz al îndrăgostiților! Cerul își pusese toate decorățiile. Se vede că trebuie să fi fost zi, sau mai bine zis, noapte de primire seara aceea în lăcașul Dumnezeirei!

În timpul zilei ne plimbăsem călare împreună și nu fusesem tocmai stângaci; sărisem chiar câteva... piedeci, așa încât a fost o clipă

când am surprins privirea binevoitoare a Paulei ațintită spre mine. Toate bune, dar subiectul cel mare tot nu îndrăsnisem să-l ating.

Seara mi se păru mai potrivită pentru declarație; deci, îndrăsnesc să-i propun verișoarei mele să ne pierdem puțin prin cărările întorto-chiate ale boschetelor. Iar ea — spre marea mea mirare — primește. Ii dau brațul și iată-ne por-niți, singuri-singurei, veseli și nepăsători, prin aleele parcului presărat cu umbre ciudate de lumina solemnă a lunii.

Ajunși la un chiosc, ne așezăm pe o bancă. Atunci, luna, cași aparatele electrice din furii, grămădi peste verișoara mea mii de raze, scoțându-i la iveală frumusețea delicată. Eram beat, nebun, zăpăcit și, pe cinstea mea, fără să vreau, ca sub stăpânirea unei puteri nevăzute și de în-vins, m'arunc în genunchi dinaintea ei!

Ea se uită la mine mirată și mă întreabă aproape cu tristețe: — „Ce ai?” Atunci, de teamă ca nu cumva să fi făcut vre-o prostie și ca să dreg lucrurile, îi spun cu tonul cel mai firesc din lume: — „Ia uite, verișoară ce frumos licuriciu!” Și m'am sculat, întinzându-i insecta cu o candoare prostescă? Iar ea s'a pus pe răs — dar răs nu glumă! — și a fugit spre casă strigându-mi: — „Vai, cum m'ai speriat!” în vreme ce eu am rămas singur cu luna, a cărei lumină batjocoritoare părea că-mi spune: „Ne-trebnicule!” Intre noi fie vorba: eu cred că luna avea dreptate.

În sfârșit, cea din urmă încercare am făcut-o eri. Era aici, unde stau eu acum, răsturnată pe scaunul ăsta, în mână cu un evataliu fermecător pe care un pictor zugrăvise pe un tânăr la picioarele unei marchize.

Eu stam pe un scaun în fața ei, și după neschimbatul meu obicei, căutam prilejul ca să îmi plasez faimoasa declarație. De data asta eram hotărât să rup cu tradiția și cu tot bagajul de timiditate și să-i spun Paulei verde că o iubesc. Eroică dar veșnic neîndeplinită hotărâre.

La un moment dat, mă apropii de ea, și — e, la dracu, fie ce o fi! — o apuc de mână, de mână în care ținea evantaliul; de mișcat ce eram, mi-se încheștează mână peste a ei, și o strâng, o strâng, o strâng atât de tare încât, de durere, verișoara mea scapă evantaliul și i-se rupe în bucăți. Atunci aud, — căci de văzut nu mai vedeam, — un glas disprețuitor spunându-mi: „Hotărât, ești un stângaciu, dragul meu!”

Intr'un cuvânt mi-am rezumat toată cariera de îndrăgostit. Da, așa e? are dreptate verișoară-mea: sunt un stângaciu. Dar sunt stângaciu fiindcă iubesc.

Prin urmare cum se cade am să fiu în stare să-i spun Paulei că o iubesc, numai când... n'am s'o mai iubesc!

Gine e Recouly al „Tribunei”?

Cititorii își amintesc elanul „Independen-tei” desfășurat cu atâta extaz față de ziaristul parizian dela „Figaro”, d. Raymond Recouly. „Tribuna” a anunțat, că acest ziarist cunoaște perfect de bine pe Românii din Ungaria și situația lor culturală și politică, și a înșirât în câteva numere laudele pe cari acesta le-a adus „Tribunei” numind-o „cel mai mare ziar românesc” etc., etc.

„Viața românească”, în bogatul său număr recent, ne servește un excelent articol intitulat „Ușurință... în care se caracterizează personalitatea acestui ziarist parizian, acestui amic al la Montandon, al „Independentei”.

Iată-l:

„Numele d-lui Raymond Recouly, pus de curând la ordinea zilei printr'un mult discutat interview, mă face să răsfoiesc din nou o carte a sa apărută în 1903, sub pretențiosul titlu de „Le Pays Magyar”.

Mi-a rămas dela prima cetire a acestei cărți impresia unei mari ușurinți; mi-aduc aminte, că am fost foarte decepționat, când am văzut ce ne dă autorul față de ceea ce așteptam după titlu și față de ceea ce credeam, că am dreptul să cer luând în mână o carte dintr'o... „Bibliothèque d'histoire contemporaine”...

Observasem pe-atunci și oarecare erori de fapte și de înțelegere a lucrurilor, — dar de-atunci a trecut atâta timp...

Și totuși acum, când, răsfoind cartea, ajung la capitolul al XIX, care poartă titlul de „Românii din Transilvania”, nu mă pot opri de a ceti din nou întreg capitolul.

Și îndată îmi aduc aminte, că pe lângă impresia de ușurință, am mai avut și un sentiment la prima citire a cărții: de indignare. Autorul scrie, vorbind de luptele Românilor din Ardeal și de oarecare domolire a acestora în ultimul timp: „Gurile rele pretind, că banii de peste munți au încetat de a mai curge. Fără bani, aleluia... Români, cari să protesteze”.

Poate am avea și noi dreptul să punem la carantină pe un om, care insinuază astfel, și să explicăm tonul general al cărții prin faptul, că autorul a fost mereu oaspetele unor nobili unguri, a fost purtat și sărbătorit în în diferite locuri de Unguri și a dedicat cartea sa unei doamne din noblețea ungurească...

Dar nu pentru asta scriem rândurile acestea.

Altă ceva vrem să scoatem în relief.

Capitolul despre „Românii din Transilvania” e unul din cele mai scurte din cartea d-lui Recouly: deabia 4 file, cam cât un articol de ziar.

Și în aceste 4 file autorul tratează complicata și însemnata chestiune a Românilor din Transilvania. Pentru trei orașe de origine franceză din Ungaria i-au trebuit 7 file, și tot atâta și pentru orchestra de Țigani din Kolozsvár!...

Și ce spune autorul despre... chestiunea Românilor din Transilvania?

Că Românii au făcut prea mare sgomot pe tema persecuțiilor maghiare, iar Francezii — în special — i-au ascultat cu prea multă bunăvoință și încredere, ca pe niște frați mai mici; că Ungurii ocupă Ungaria din secolul al 10-lea, pe când Românii sunt semnați acolo deabia în al 3-lea secol; că Ungurii au dreptate să pretindă, că limba ungurească să fie limbă de școală, armată, administrație etc., așa că plângerile Românilor... cad dela sine; că de câțiva ani raporturile între Români și Unguri s'au mai îndulcit din cauză, că nu se mai alimentează agitația Românilor transilvăneni cu bani din România; și în sfârșit, că din partea Românilor se face o agitație fictivă, dusă de profesori, avocați, jurnaliști și preoți, pe când țaranul, „poporul valah”, e „îndobitocit de mizerie și de superstiții religioase, cu totul nu e în stare să aibă cea mai mică grijă de orice alt lucru, decât trebuințele sale materiale”.

Iar dacă aceste idei generale — căci acesta e conținutul capitolului XIX — le mai complectăm cu câteva citații luate de ici de colea din cartea d-lui Recouly, ca, de pildă: „Ungurul e plin de toleranță pentru toate neamurile, toate religiunile” (pag. 11), ori „In orice caz, dacă suferă și se plânge, Ungurul nu a căutat niciodată în măsuri brutale și neomeneose un remediu la această situație” (pag. 113), etc., — apoi e clar, că nu putem avea în cartea sa decât cea mai imparțială și mai exactă expunere a chestiunii... „Românilor din Transilvania”, cea mai potrivită expunere pentru o... „Bibliotecă de istorie contemporană”...!

„Acum de curând găsesc în librării o nouă carte a acestui publicist, dar, cu tot titlul ei extrem de interesant („En Angleterre”), stau la gând dacă face să debursez pentru ea modesta sumă de lei 3.50. Ba mi-se pare, că până în cele din urmă am să renunț la plăcerea de a ști ce a mai văzut și ce a mai auzit d. Raymond Recouly și prin Anglia...”

M. C.

INFORMAȚIUNI

Arad, 1 Iulie 1911.

Mersul vremii.

— Raportul institutului meteorologic —

Căldură, în părțile nordice și vestice ploi virozoase.

Prognostic telegrafic: Cald, ploi răslețe la nord și vest, furtuni.

Temperatura la amiază e 24.4 Celzius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klg.)

Grâu pe Oct.	Cor.	11.66
Secară ”	”	9.24
Cucuruz pe Iulie	”	7.09
” ” August	”	7.24
Ovăs pe Oct.	”	8.01

De-ale noastre.

Dialog. Un cetitor al nostru ne scrie următoarele:

Mă plimbam alaltăeri cu un vechiu prieten în Sibiiu „pe sub arini”. Cum în zilele acestea nu pot sta doi Români împreună nici 5 minute fără să discute despre politică, așa ni s'a întâmplat și nouă. Prietenul meu e un înflăcărat „tribunist”. Eu, om mai bătrân și fire domolă, nu m'am prea amestecat niciodată în discuții politice și mulți mă consideră și pe mine „tribunist”.

Abia ne plimbăm 5 minute și se începe între noi următorul dialog:

— **Ei.** Ei, ce zici? Nu vezi, ce obiectivă și admirabilă e „Tribuna” de câteva zile? „Românul” înjură înainte și „Tribuna” nici nu răspunde. E calmă, cinstită și absolut obiectivă.

— **Eu.** E foarte frumos. Într'adevăr îmi pare bine. Ne-am și săturat de certele astea. Ar fi ușurare pentru noi toți, de-am scăpa odată de ele. „Tribuna” a săvârșit păcat de moarte prin atacurile sale în contra comitetului și a celor mai frunțași bărbați ai neamului nostru. Dar și „Românul” a păcătuit, când a ripostat la murdăriile alea.

— **Ei.** Astea au trecut. Acum din „Tribuna” s'au eliminat personalitățile Te știu aderent al „Tribunei” și cred, că acum vei face și tu tot posibilul, ca abonații ei să-și renoiască acum la al doilea semestru abonamentul. Trebuie să ne punem cu toții pe lucru. Doar nu vom lăsa pe Goga în sfârlă.

— **Eu.** Doamne ferește! Ar fi păcat strigător la cer. Eu nu admit dictatura în partid și mărturisesc, că avem absolută trebuință de un organ de control, cum e „Tribuna”. De altfel s'ar putea întâmpla, ca întreg comitetul național să adoarmă. Și apoi nici nu ar strica puțină „primenire”.

— **Ei.** N'ai frică, drăguțule. Aia și așa are să vină. Să nu crezi, că „Tribuna” va înceta cu atacurile sale în contra comitetului. Acum însă ne apropiem de semestrul al doilea. Cei mai mulți abonați ai „Tribunei”, mahniiți de atacurile ei în contra comitetului și a partidului național, fiindcă nu înțeleg rostul mai înalt al acestor atacuri, voiesc să înceteze cu abonamentul. Simțind noi acest lucru, acum ne facem, că sistăm atacurile și întindem comitetului „mâna de pace”. Vom prinde astfel mulți pescuți în mreaja noastră și încasate odată abonamentele, dela 15 Iulie v. încolo vom începe focul în contra comitetului cu o înverșunare și mai mare.

— **Eu.** Ei, bine. Dar vine apoi 1 Ianuarie 1912. Abonații noștri, înșelați în chipul acesta, nu se vor răzbuna?

— **Ei.** Planul nostru e bine ticluit. Până la 1 Ianuarie comitetul național e pus cu botul pe labe. Pe Mihali, Vaida, Pop, Goldiș, Braniste nici acum nu mai dă nimeni nimic. Aștia au gătat-o. Mai au ceva autoritate Maniu și Vlad, dar și pe aștia îi vom trage în noroiu. În „Țară” avem prieteni puternici. Până la 1 Ianuarie 1912 „Românul” trebuie să piară ori să se mute din Arad și apoi — lumea noastră. Tu să n'ai nici o frică. Să-i câștigăm numai abonați cât de mulți „Tribunei”. Președintele noului comitet va fi d. dr. N. Oncu. Așta-i al nostru cu trup, cu suflet.

*

Cam așa a decurs convorbirea noastră vr'un ceas întreg. Eu m'am luminat. Am înțeles perfect rostul „obiectivității” momentane a „Tribunei” și sunt hotărât, că dela 1 Iulie încolo să — nu mai abonez primejdă națională.

Mangra — trădătorul. D-nul *Nicolae Iorga* scrie în „Neamul Românesc” următoarele:

„Un Mangra poate răsări ori unde. Și în Germania, în Anglia, în Suedia, în Norvegia și Danemarca. De ce nu? Sămânța dracului se zvârle peste toată lumea. Dar, în acele țări, iată ce se face cu buruiana Satanei.

„Un glonte într'o astfel de piele? Dar cine are să fie prostul care să alege moartea prin ștreang, pentru a face din Mangra un erou și martir! Nu. Ci de o altă moarte trebuie să se facă vrednic un astfel de neom. De moarte morală.

„Înțelegeți! In jurul lui golul. Ori unde. Nici un Român nu intră unde stă el, unde mânăncă el. Vorba lui n'are răspuns. Scrisul lui se aruncă necetit. Bolnavii nu-l primesc când vine cu trupul Celui vândut lui Iuda întâiul. Mai bine îngropare fără preot decât cu Satanailă pe urmă. Și, când cutează a face slujbă în biserică, să iasă din biserică toată lumea. Iar cine s'a îndărătnici să rămâie, să fie învățat minte.

„O nație întregă să proclame moartea morală a celui fără de rușine dintre

vânzătorii pe cari de mult timp i-a dat, în ceasuri de blestem, acest neam!”.

Dela „România Jună”. Din Viena primim știrea, că cercul „România Jună” din Viena a proclamat ca membri de onoare pe marele filantrop *Vasile Stroescu*, publicistul *Sotus Viator*, doctorul *Bianu* din Buzău, d. *Moța*, directorul ziarului „Libertatea” din Orăștie, și pe aviatorul *Vlaicu*.

Felicitări sincere!

Voluntarii cari urmează a fi cazarmați cu 1 Octombrie se pot deja de pe acum interesea la pretură, că unde au fost împărțiți. Pentru cazul, că nu le-ar conveni detașarea pot să ceară mutarea în alte locuri, la al corp și la alte trupe. Prin aceasta rămân cruțați de multe neplăceri. Atragem deci atențiunea de cu vreme.

Vacanțele, cari se apropie cu pași repezi, precum și căldurile mari, cari dogoresc de obicei vara orașele, silesc pe mulți să petreacă câte-o lună două la țară, în verdeața înviorătoare a munților, pădurilor și câmpiilor. Mulți, cu deosebire din România, trec munții în frumosul Ardeal, făcând pe aici excursiuni și partii de viaj. Așa fiind, îndemnăm pe cetitorii noștri, cari își aleg pentru vilegiatură vre-o localitate a Ardealului, să-și procure interesanta lucrare apărută zile aceste a d-lui *Silvestru Moldovan*, intitulată: *Ardealul I. Ținuturile de pe Olt*, anume: *Turnul-Roșu*. — *Sibiul și împrejurimea* (Munții și șesul Țibinului, Rășinari, Săliște, Ocna Sibiului etc.) — *Brașovul și Țara Bârsei* (Piatra Craiului, Branul, Zărnești, Râșnovul, Coșalmul, Săcelele etc.) — *Săcuimea: Treiscaunele și Ciucul* (Pe Buzău, Oltuțul, Șesul Treiscaunelor, Lacul S.-Anei, Munții Arghitei etc.) — *Izvorul Oltului*, — care este o descriere pitorească a unei însemnate părți a Ardealului, cu date etnografice, legende etc. cum și o călăuză sigură în ținuturile frumoase de pe maiestrosul Olt, împodobită cu 30 ilustrații.

Cartea a apărut în editura librăriei Ion I. Ciurcu în Brașov și se găsește la principalele librării. Prețuri 1 cor. 80 fil. și 10 fil. porto.

Concurse. Comitetul parohial din *Lugoj* a hotărât în ședința sa recentă îndeplinirea postului vacant de preot la parohia a IV-a precum și a postului de diacon devenit vacant prin trecerea d-lui *M. Gașpar* la postul de protopop la *Bocșa*. Emolumentele sunt la postul de paroh: sesiunea par. în extensiune de 38 jughere, ștola uzată și remunerațiunea pentru catechisări. Postul diaconal este retribuit cu o sesiune și 1000 cor. salar în bani gata. Terminul de recurgere este de 30 zile. Duminecă concursurile vor apare și în foaia oficioasă a diecezei.

Cenzură de avocat. — Din *Murăș-Oșorheiu* primim știrea, că Sâmbătă în 24 I. c. au făcut aci cu succes cenzura de avocat doi tineri români vrednici d-nii dr. *Emil Șelariu* și dr. *Valer Pocol*. Felicitări sincere.

Trupa artistică A. P. Bănușiu la Beiuș. În 2 Iulie st. n., Duminecă, „Serata artistică teatrală. Programul:

I.

1. Declamațiuni de d. *A. P. Bănușiu*.
2. „Între brazi” fantazie națională de Gh. Dincicu, executat la pian de d-șoara *Valeria Stefanica*, absolventă de conservator din Augsburg.
3. Declamațiuni de d. *Const. Calmuchi*, actor de comedie.
4. Cântece de d. *Ionel Crișan*, bariton liric dela Academia din Viena; acomp. la pian de d-șoara *Valeria Stefanica*.

II.

„*Bucătăreasa*” comedie într'un act, localizată de dr. *Sebastian Stanca*, jucată de d. *A. P. Bănușiu* și d-șoara *Reli Popa-Radu*.

III.

„*Unica f.că*” comedie în 2 acte, de Ai. Fredo, tradusă de Elend de Iacobich, jucată de: *A. P. Bănușiu, Florica Crișan, Ionel Crișan, Geni Popa Radu, Gheorghe Ciunga, Elisa Stefanica, Reli Popa-Radu, Iulian Titi, Raul Teochar, Gheorghe Cosma, Constantin Calmuschi*.

Onoratalui public românesc i-se ofere rara ocaziune de a gusta arta românească, de aceea e rugat să spriginească cu căldură și deosebit interes aceste prea frumoase prestațiuni.

Petrecerea Corului bisericesc din Brașov-vechiu. În ziua de Rosalii seara, în otelul „Central” s'a ținut petrecerea Corului bisericesc din Brașov-vechiu. Privitorii, nu tocmai mulți așteptau cu nerăbdare începutul programului. Corul, sub conducerea dlui R. Ardelean înv., a executat trei cântări populare drăguțe cari au trebuit la dorința publicului bisate. Afară de cele două cântări de I. Vidu: „Creangă ruptă” și „Grânele vara se coc” a plăcut mult cântarea, de C. Savu: „Dragostea dintâu”, dedicată brasovechianului N. Jugănar redactorul resp. dela Drapelul, cu solo de sopran cântat de d-șoara Iuliana Moldovan. De prima dată ni s'a dat ocaziune să auzim drăguța voce de sopran a d-șoarei Iuliana Moldovan, care promite foarte mult și păcat ar fi dacă nu i-s'ar da atențiune de cei chemați; lăsând să dispară o voce care ne-ar face vază dacă ar fi cultivată cu temei. D-șoara Moldovan a executat apoi la vioară câteva cântece populare, executându-le cu o fineță și dexteritate, care a plăcut mult publicului răsplătind-o cu aplauze frenetice oferindu-i-se și un buchet de flori. A urmat apoi teatru: „Pălăria ceasornicarului”, care piesă hazlie trebuia să placă mai mult publicului, dar, durere, diletanții au lăsat de dorit. Observ însă, că să nu neîndreptățesc pe d-șoarele diletante, că dnii cari au avut rolurile principale nu și-au prea dat multă silință la învățatul rolurilor, așa că în multe locuri se observau pause mai lungi decât ar fi fost permis a se face; iaud însă pe cele două d-șoare Tampa și Sărbu, cari s'au achitat pe deplin și cu succes de rolurile lor. Această observare să nu mi-se ia în nume de rău, ci pe viitor să se pregătească cu mult mai bine și atunci numai laudă li-se cuvine. În general petrecerea a fost destul de succasă. După teatru a urmat dans care a ținut până în zori.

„Gaz. Trans.”

„Acordul.” Tinerimea română din Brașov invită la „Petrecerea de vară”, ce o va aranja în grădina dela „Gewerbeverein”, Sâmbătă în 18 Iunie st. v. (1 Iulie st. n.) 1911. Dirigent: Nicolae Oancea. Începutul la 8 ore seara. Prețul de persoană 1 cor, 20 bani, de studenți 50 bani. PS. Venitul curat e destinat spre scopuri filantropice. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor publica. Program: G. Dima: „Trei colorii”. Iac. Mureșian: „În pământ”. G. Dima: „Vivandiera”. Solo de vioară. I. Vidu: „Bobocel și inele”. T. Teodorescu: „După crâng”. G. Dima: „Sunt soldat”. Declamațiuni. Is. Vorobchievici: „Ciasul rău”, balată cu soli. A. Popovici: „Marșul lui Tudor”. Dansul în sala dela Gewerbeverein. Notă: În caz de timp nefavorabil producțiunea se va da în sală.

Necrolog. D. Ștefan Abrudan jude regesc aduce la cunoștința tuturor rudeniilor, că soția d-sale Silvia Abrudan nasc. Bocșian după suferințe grele și lungi a răposat în 27 Iunie n. în vârstă de 44 ani. În mormântarea defunctei a avut loc în 28 Iunie în cripta familiară din cimitirul gr. or. român din Biserica-Albă.

Transmitem adânc întristatului soț precum și numeroaselor rudeni condoleanțele noastre.

Din patrie.

dr. Wilh. Mayer-Lübke, profesor de romanică la universitatea din Viena, a fost distins de Maiestatea Sa Regele Carol cu ordinul „*Coroana României*”.

Din tragediile vieții. Berta Henric era frumoasă și visătoare. Sufletul ei subtil aștepta cu dor neșabuit Fătfrumosul visurilor sale. Acesta însă nu prea grăbia la Ileana lui din o stradă părăsită și infectă a Capitalei. Ce era să facă Berta, acest suflet gingaș și sensibil? Când ajunsese vârsta măritişului, resemnată primi mâna unui voiajor comercial. Cu sufletul plin de amar își ducea înainte martirul conjugal cât putu, iar la urmă, când nu mai era mod să supoarte viața această nefericită, s'a divorțat.

Acum era mai realistă. Nu-și mai țesea fan-tezii irealizabile, ci în curând se îndrăgosti într'un alt voiajor. Dar relațiile și-au adus în curând fructul. Berta deși mai puțin frumoasă ca

odinioară, dar mai reală, a dat viață unei fetițe. Afât nu era de ajuns. Când ajunsese Berta în acest hal, iubitul, care era — cum mărturisise mai târziu — tată la 6 copii, o părăsi. Și sârmana femeie cu rușinea ei s'a hotărât să-și puie capăt vieții. Aseară se retrase în odaia ei singuratică. Adormi fetița, odorul ei nenorocit iar când totul se liniștise s'a vărsat cu spirt denaturat și i-a dat foc. Hainele s'au aprins și corpul ei îl lingeau vâpăile mistuitoare. Câtva timp privi liniștită la flacăra ce-i aducea sfârșitul, mai apoi însă se porni se țipe de durere. S'a aruncat peste leagănul micuței și striga sfâșietor. Până ce intrară vecinii s'o scape, era în agonie. În curând murise. Iar fetița orfană a fost transportată la orfelinat.

Cavalerul cruciat. Între multele denunțuri cari le primește zilnic poliția din Capitală erii a fost unul cam ciudat. Într'o epistolă anonimă se trăgea atențiunea poliției asupra unui pretins „cavaler crnciat”, care locuiește la moașa Ana Mathievici. „Cruciatul” era suspect. Doi agenți se creți îndată porniri spre locul indicat. În clipa când intrară, un bărbat elegant îmbrăcat, chiar se furișă într'o cameră din dos. Agenții în urma lui. Ținu însă o vreme ca să dea de el, căci în odaia perdelată stăpânea întunerecul. În sfârșit îl aflară pitulat sub un pat cu revolverul în mână. Descoperit odată „cruciatul” suspect, amenința cu moarte pe cel ce se apropie de dânsul. Dar apoi în urma mai multor provocări din partea detectivilor a cedat. Iși pierduse curajul și sfios a ieșit de sub pat. Făcându-i-se perchi-zitție s'a aflat la el o sumă mare de bani și acte străine, probabil furate, cu cari intenționa să comită excocherii. S'a dovedit că e Iosif Kocsis, identic cu pungașul escortat și expulzat pe vecie de pe teritoriul Capitalei. În mai multe rânduri a înșelat, prezentându-se ca cavater cruciat aparținător ordinului de Malta și altori orduri cu aceeaș destinațiune. Chiar alaltăieri a reușit să înșele un croitor căruia i se legitima cu câteva acte de-ale lui dr. Akos Iankovics.

Kocsis e arestat.

Petreceri.

Concertul tenorului Corfescu în Nădlac. Seara de Joi 29 Iunie st. nou a fost o adevărată sărbătoare pentru publicul Nădlăcan, adunat spre a savura vocea și interpretațiunea divină a celebrului nostru cântăreț de operă Nicu Corfescu. Ariile din operele Rigoletto, Evreica, Tosca, Benvenuto care au fost executate cu o măiestrie sublimă, au zmulș tunete de aplause. Vocea bogată, în volum, cristalină și patetică a marelui artist a mișcat întreg auditoriu. Intrucât privește doinele românești de peste Olt, cântate de Corfescu, nu se mai poate vorbi. Acest mare cântăreț când își interpretează mărgăritarele noastre naționale te electrizează și te lasă cu respirațiunea în suspensie, nu știi ce să admiri la el, frumsețea interpretațiunii, agilitățile sau fortissimurile cristaline în care îți înalță câte un „Do” de sus (c) ca și cum ar pune degetul pe clapa clavierului.

Intregul public entuziasmat nu voia să se mai despartă de scumpul și simpaticul artist până ce n'a promis, că va reveni în curând.

După concert s'a dansat până la orele 5 dimineața.

D. Corfescu a fost invitat de mai mulți d-ni să concerteze și în *Szt. Miklós*, și d-sa a promis, că va veni și va concerta pe seara de sf-ții Petru și Pavel. (Miercuri 29 Iunie v.)

Duminică 2 Iulie, d. Corfescu concertează în Lipova în sala „Arhiducele Iosef” la care este rugat să ia parte întreg publicul iubitor de muzică și de artiștii noștri. — Cor.

Dela frați

Sărbătorirea d-lui Iorga la Galați. Secția Galați a Ligei Culturale a sărbătorit Luni seara pe d. profesor universitar Iorga cu ocazia împlinirii a 40 de ani.

Serbarea a avut loc la sediul secției locale a Ligei Culturale.

Domnul T. Toni secretarul Ligei a arătat activitatea de istoric a d-lui Iorga și lupta dusă de d-sa pentru redeșteptarea neamului românesc.

Domnul Gr. Fortu, a arătat rolul covârșitor pe

care d. Iorga l'a avut în îndrumarea literaturii noastre pe calea cea adevărată.

La serbare a asistat un public select și numeros.

Din Bucovina. Ministrul austriac pentru culte și instrucțiune publică, contele Stürgk a numit de profesori ordinari pe suplenții: Vasile Cărdelu dela gimnaziul de stat din Rădăuț la cel din Câmpulung, d. Ioan Covașa la gimnaziul gr. ort. din Suceava, d. Dimitrie Logigan la gimnaziul din Câmpulung și d. Calistrat Șotropa la gimnaziul din Rădăuț.

Felicitări.

Din străinătate.

Din Camera grecească. Camera grecească a discutat de Marți și până Miercuri dimineață proiectul de lege privitor la creierea gradului de inspector general al armatei, funcțiune creată pentru moștenitorul tronului.

Dragumis a criticat în mod viu proiectul, ca fiind păgubitor viitorului rege. Contoguris a criticat acțiunea diadohului în timpul când în deplina funcțiunea de comandant general a trupelor.

Venizelos a apărut pe diadohul și a declarat, că atribuțiunile noi ce se vor da moștenitorului tronului sunt pur onorifice.

Proiectul de lege a fost adoptat cu 134 voturi, contra 22.

Din Anglia. După serbările pompoase preceha regală a mers la catedrală sf. Paul, unde au azistat la un serviciu de mulțumită. Au participat apoi la un dejun dat de reprezentanța orașului. La reîntoarcere au trecut prin partea mai săracă a orașului, unde au fost primit cu ovății din partea poporului.

În casa de sus s'a primit cu o majoritate covârșitoare un amendament al expoziției cu privire la noul bil. După acest amendament se va exmite din partea Camerei o comisie din 7 membri, care va hotări, că cutare proiect e de caracter curat financiar sau ba.

Noul guvern francez. Cabinetul francez a ținut sub prezidiul lui Caillaux un consiliu, la care s'a stabilit textul declarației, ce se va cere din partea guvernului în fața Camerei. Caillaux va cere dela Cameră, ca toate interpelațiile să fie contrase într'una singură și atunci să se discute întreaga situație politică.

Fostul ministru de războiu Goirand a publicat o rectificare a ținutei sale observate cu prilejul chestiei comandantului suprem de armată.

Rectificarea culminează în aceea, că atacarea unui generalism nu se mai poate amâna, ci va trebui rezolvată într'o formă oareșcare.

Stolypin contra Ovrellor. În cercuri bine informate din Rusia se vorbește, că Stolypin plănuiește să ia măsuri foarte severe contra Ovrellor. Această ordonațiune, cu care s'a ocupat deja și consiliul ministerial este îndreptată cu deosebire în potruva Ovrellor, cari se află la fruntea întreprinderilor mari comerciale și de bancă. Tot prin această ordonațiune se vor restringe și lua măsuri și cu privire la imigrarea Ovrellor. De câte ori se va anunța un ovrel care trece granița, i se va cerceta locuința lui și dacă se va afla numai ceva suspect, va fi îndrumat să părăsească teritoriul Rusiei.

x **A apărut:** Elemi népiskola értesítő könyvecske — Aviz școlar pentru școlile populare primare.

Se află de vânzare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui exemplar 30 fil, + 10 fil porto.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă, institut de dentistică.

Arad, Ándrássy-tér Nr. 22.

Etagiul I., în fața pal. administrativ (comit.)

BIBLIOGRAFII.

—x—

A apărut manualul „Elemente de Geografie universală”, pentru preparandii și școlile medii de Nicolae Mihulin profesor. Se poate comanda la autor ori Librăria diecezană, Arad. Prețul 2.40 cor. + porto poștal.

POȘTA REDACȚIEI

Părintelui B. în P. S'o știi, că totul e un plan. Nu din dor de pace tac domnișorii, ci din speculă. Suntem în preajma semestrului nou și încearcă drăguța mondială să treacă cumva peste acest „Ultimo” fără multe numere răspinse.

D-lui Gh. N. în O. Este fapt. Cu finea unei lăutii o să avem „tipografia proprie” în „casa proprie” ca de-odă, că n'avem gândul să luăm casa altora. Notabene: după cînste și dreptate nu-i casa lor, ci a partidului este și acel „palat”.

D-lui dr. C. în B. Nici acum nu ești curat din bolnăvicioasa d-tate „stimă” față cu vicarul. Te compăsim.

Dr. Dăianu. Cluj. Regretăm, dar nu putem publica.

A. Papp. Căpâlna. Vă suntem mulțumitori pentru bunele intenții. Articolul e frumos, dar din abundență de material nu-l putem da. Il rezervăm pe mai târziu, când va fi iar actual.

A. Țințariu. „Două scrisori”, nu se poate publica.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

La Librăria diecezană, Arad

se află de vânzare următoarele cărți literare:

Roata norocului sau răspunsurile la trecut, prezent și viitor	—80
Robinson Crusoe	—70
Traista cu povești istorice	—50
Til Buhoglină-năzdravănu	—50
Doine și strigături de dragoste	—30
Alexandria cea țigănească	—80
Năzdrăvăniile lui Păcală	—24
Povești arabe din 1001 de nopți	1—
Harap alb de I. Creangă	—32
Codreana sânzeana	—12
Gruia lui Novac	—12
Capra cu trei ezi	—12

Corbea haiducul	—10
Ghiță cătănuță	—12
Ileana Consânzeana	—30
Soacra cu trei nurori	—12
Pintea viteazul	—12
Făt frumos din lacrimă	—20
Pipăruș-Petru	—10
Cenușoata	—16
Baba la șezătoare	—20
Apa tinerețelor și alte povești populare	—40
Două turturele de aur	—24
A fost odată	—20
Sfaturile cele mai de lipsă pentru prăsirea și folosirea legumelor	—24
Glume din lume adunate și în lume date de Maican	—24
Multe și de toate într'un singur sat aflate	—24
Ștefan cel mare, tradiții și legende	—40
Ciripituri de drag	—60
Descănțece, Vraji și Rugăciuni folosite de poporul nostru la boli și alte năcazuri	—30
Gagamo, Voda țiganilor, povești și spovada țiganului	—30
Să auzim, colecțiune de toasturi la diferite ocazii	—70
Povești populare din Bănat, culese din gura poporului, 2 părți	1-10
Groșforean, Țăranul și școala	—40
— Beuturile	—20
— Bani albi pentru zile negre	—20
— Înțelepciunea și puterea lui D-zeu	—20
— Ce trebuie să facă creștinul adevărat	—20
— Invățătura fără purtare bună, nu mult ajunge	—20
— Crăciunul	—20
Vrâncean, Spre ruină, carte contra beției	1—
Stejarul N., Pentru țărani. Invățătură și petrecere	1—
Bocete adevărate cântări la morți de I. Pop Reteganul	—80
Simu, Cartea ilustrată	—50
Chiuituri de cari strigă feciorii în joc	—30
Dialogul țiganul cu sf. Petru la poarta raiului	—50
Pe pragul mormântului, versuri funebre	—50
Pilde și sfaturi pentru popor	—60
Românul în sat și la oaste de I. Pop Reteganul	—30
Sfaturi de aur sau calea spre fericire	—50
Starostele adevărate datini la nunțile românilor ardeleni	—30
Trandafir și viorele, poezi populare	—50

Țiganul la mănăstire	—16
Țiganul în rai	—16
Țiganul și magnatul	—16
Moș Toma Bădiceanu	—12
Din viața unui haiduc	—12
Insurătoarea soarelui	—12
Fiul bucătăresei	—12
Văcarul	—12
Diana, zina munților	—12
Spiridon și Nicolae, basm	—12
Fiul oii, basm	—12
Povești și anecdotă	—12
Risipirea Ierusalimului	—70
Ardeleanul glumeț, 101 anecdotă	—60
Bobârnaci și bazaconii, broșură humoristică cu ilustrații	—80
Proverbele Românilor	—60
Izvor de bunăstare, îndreptări și povești din economia de casă	1—
Îndreptare pentru înființarea societății de cumpărare	—60
Ținerea vitelor de E. Brote	—24
Trifoiul de E. Brote	—24
Fetele morarului și tâlharul Groaza	—30
Voinic înflorit, basm popular	—30
Trei ovrei și un neamț	—30
Culegeri populare de snoave de Chicoș	—30
Glume românești de Chicoș	—30
Împărăteasa cea frumoasă sau pădurea ursiloarelor	—20
Zina Zorilor, basm	—70
Fontana Zinelor	—70
Shakespeare W. „Regele Lear” tragedie în 5 acte și 25 tablouri	—45
Eftimiu Victor, Înșirăte Mărgărite. Poem feeric	2—
Gorki M., Mama, roman	1-50
Payot I., Educația voinței	2—
Mikszath C., Cavalerii	—30
Jules Payot Educația vinței	2—
Tăslăuanu C. Oct. Informații literare culturale 1903—1911	2—
Iorga N. Studiu și documente cu privire la Istoria Românilor vol. XIX.	3—
Agârbiceanu I. Două iubiri	2—
„ In clasa cultă.	1-80
Ghibu I. Ziaristica bisericească la Români	2—

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

Roza dela Disentis

de H. Zschokke

Trad. de: Iunius

(2) — Urmare —

Mărirea, grandoarea lor tradițională a suferit în realitate mai de mult unele scăderi. Număroși bărbați dintre cei mai talentați, oameni cu vederi clare ai partidei contrare, printre cari se distingeau cei din familia Ciarnier, Planta Bavier, ba chiar și câte unul din familia Salis*) nu conțineau să descopere și să arate toate păcatele, de stat, mari și mici, violări constituționale, și apucături neiertate ale oligarchiei. Trufiei aristocratice dânsii îi opuneau încăpăținare neînduplecată democratică. Până aci venitul vâmlor era al familiei Salis, — nimenea nici nu a încercat să le dispute acest drept — lor le-a reușit să ridice arenda dela 16.000 cât plătea până aci familia Salis, la 60.000 floreni.

Acestea și multe altele nutriau deabinele mânia și dorul de răzbunare la ambele partide. Amândouă se întorceau întru a se înegri reciproc la căpetenia cu multe capete a țerii, silindu-se din puteri să o ațite ca doar-doar va nimici pe cealaltă. Mai veni la toate acestea și recoita slabă

a anului 1793 cu importul prea mic de cereale svăbești așa că nemulțumirea se ridică amenințătoare. Poporul conchemă staturile țerei la o adunare extraordinară. Ulises de Salis-Marșlins, de frica dreptății ori de a nedreptății judecătorilor săi, fugi din țară. Atât el însă precum și cei mai activi dintre partizanii săi ori a așa zisei partide austriace, își ispășiră păcatele politice cu amenzi grele în bani. Contrarii învingători, — numiți acum partida franceză, ei înșiși își ziceau „patrioți”, — repurtară o victorie hotărâtoare. În fruntea lor, — ca președinte al staturilor, — de aci înainte fu Baptista de Ciarnier, primarul orașului Chur.

Lupta dintre clice nu se sfârși însă cu atâta. Când după câțiva ani, răsculații Valtelin, Chiavenna și Bormio, aliați din confederațiunile provinciilor supuse, petrinseră drepturi și libertăți egale cu cele ale țerii suverane; când majoritatea delegaților, consilierilor și comunelor hotărî să se primească teritoriile amintite ca supuse în confederațiunea statelor ca al patrulea aliat; când apoi Napoleon Bonaparte, — care fu chemat să pronunțe sentința în aceasta afacere, — hotărî ziua pronunțării sale, le reuși contrarilor Franciei să amâne deputațiunea delegaților trimiși la comandantul suprem, până după trecerea termenului fixat. Urmarea fu, că țările supuse fură unite cu republica cisalpină.

Perderea unui teritor roditor și frumos de 60 mile pătrate cu peste 80.000 locuitori, mai mult însă împrejurarea, că cu teritoriul pierdut mulți aliați își perdură proprietățile așezate pe acel ter-

itor precum și exploatarea venitului acelora prin bailoajuri și oficii înfurie din nou poporul munților contra partidei aristocratice. Inzadar s'a făcut încercarea de a se face nefăcut, ceea ce se întâmplase, trimițându-se delegați la Paris sau la congresul dela Rastatt. Nu rămăsese alta de făcut, decât să se mulțumească cu pedepșirea pricinuitorilor nefericitei calamități cu amendă în bani, excluderea dela orice oficii de stat, dela dreptul de vot etc. Se înțelege toate acestea erau o recompensă foarte slabă pentru un teritor, care de aproape 300 ani era proprietatea Răției și acum se perduse.

II. Lupta clicilor.

Subjugarea confederațiunii învecinate elvețiene, revoluțiunile de stat înfăptuite prin armata Franciei, prefacerea vechilor alianțe într'o republică unitară elvețiană ca părți constitutive ale acesteia, între cari conform constituțiunii de stat înlocuite în Paris era numărul și Graubünden, toate acestea lătiră temeri întemeiate prin văile munților ratici. Aristocrațiunea adânc umilită deja, vedea în unirea Blundenului cu republica helvetică apunerea celor din urmă speranțe ale sale, de-aș mai recâștiga vre-odată vechea influință, rangurile și avuțiile, ce sporeau mereu prin donațiunile princieri. Starea aceasta desnădăjduită a lucrurilor, îi inspiră curajul orb al disperării să încerce totul într'un joc din cele mai riscate, punând în cumpănă până chiar și libertatea poporului și existența patriei sale. Dânsa începu pertractări secrete cu curtea austriacă, îndem-

MAGAZIN IEFTIN

leftinătate generală surprinzătoare.

MAUTNER R.

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzetur, canafas (pânză lustrată), delin de spălat, delin francez, Batist de mătase, zephir englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stoffe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

Basme și snoave de Stăncescu	—30
Basme, orații și păcălituri de Fundescu 2 părți	1-50
Făt frumos și alte povești	—70
Primul rănit, nuvela istorică de Popescu	—70
Sora de caritate, nuvelă originală de Popescu	—70
Meșterul Manole sau fondarea mănăstirii cnrții de Argeș	—70
Bătălia dela călugăreni	—70
Valea lacrimilor	—70
Botezul de sânge, nuvelă istorică de Popescu	—70
Rotariu I., Legea comunală	1—
Aron Vodă cel cumplit, roman istoric de M. Stoinescu	—40
Constantin Brancovean, nuvelă istorică	—80
Fata dela Cozia	—60
Maria Putoianca, roman istoric	1—
Ștefan cel mare, nuvelă originală	—60
Blăstăm de mamă	—16
Căldărușa cu trei plecioare	—16
Prietinul meu vântură țară	—16
Păcală în satul lui	—20
Lumea proștilor	—10
Nu știu împărat	—24
Zina împărăteasă și pana ei aleasă	—24
Baba iadului	—16
Princesa fermecată	—20
Zina mărgărelilor	—24
Croitorul și cei trei feciori	—30
Judecata, despre bărbatul cari a știut limbi multe	—12
Petrea pășitul	—16
Moșul de flori	—12
An împărat și fetele lui	—20
Anecdote și povești de S. Moldovan	—16
Amorul inimii, carte de cântece	—70
Dulfu, Isprăvile lui Păcală	1-75
Tei legănat, poveste de Pantu	—12
Bătrâna cerșitoare și vrăciul	—30
Pățania mea dela târg și tăvarășul de drum	—30
Aventurile lui Sherlock Holmes, 5 părți	1-10
Carte de visuri	—32
Stancescu, Glume, snoave din popor	—60
Nicoleescu-Stoinescu, Cătăuza stuparului	3—
Testamentul meu pentru sănătoși și bolnavi de Sebastian Kneipp, 2 vol.	4—
Sfaturi asupra sănătății copiilor sau îngri- jirile ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși	2—

La Librăria diecezană din Arad află aplicare
momentană,

un cassar.

Preferiți sunt cei cu praxă în afaceri de
librărie sau cei cari au absolvat vre-o școală
comercială.

Salar lunar deocamdată
100 cor.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică
împreună cu **becuri**, exe-
cută și furnisează prompt sub
cele mai favorabile condiții
de plătire.

Koch Dániel

Intreprindere de instalarea sonerilor
și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Anunt.

Un comerciant român de 25 ani
cu o prăvălie bună, și cu un
venit de 8000 cor.; dorește cu-
noștința unei tinere române drăgălașă, exi-
stență sigură; cu o avere cel puțin 6000 c.
etatea 16—20 ani; doritorii Părinți, eventual
doritoarele, să se adres. ziarului »Românul«,
care expediază mai departe epistola.

Mercurul Român.

nându-o să-și asigure și-și proprietatea Graubündenului cu ajutorul ei, — al aristocrației — până a nu se înstăpâni definitiv Franca peste el. Generalului împărătesc Auffenberg, carele era în Voralberg, îi fură subșternute planuri detaliate du rezbel în scopul invadării în Graubünden, de unde ca dintr'o cetățuie tare Francezii vor putea fi atacați cu șanse hotărâte de reușită atât în Italia cât și în Elveția, iar trecătorile în Tirol aici se pot mai bine acoperi. Se făcu încercare întrebându-se întregă arta oratoriei de-a convinge pe ministrul plenipotențiar baronul Chronthal în Chur. De-oarece pregătirile Austriei nu erau încă terminate, amândoi, deși dedeau speranțe încunjurau să dea răspuns pozitiv. Ziceau, că mai bine să aștepte vremea și prilejul, căci acum nu-i nici pretext nici motiv pentru un asemenea pas. Pretext? Motiv? Nimic mai ușor, — răspunseră dânsii, — noi vom provoca o răscoală mare de popor, lășind prin întregă Elveția nemulțumirea contra Franciei. Zis și făcut. Numai decât izbucni în comunele catolice așezate prin văile sălbatice ale țării muntoase, nemulțumirea. Chronthal însă se opuse însuș unei răscoale prea timpurii a țărănimii.

Intre agitații și intrigi de felul acestora se scurse prima jumătate a odiosului an 1798; în jumătatea a doua însă aceste intrigi și agitații ieșiră deschis, pronunțat la iveală. Guvernul elvețian sprijinit de cel francez îndemnă din nou Graubündenul să se uniască cu republica. O chestie vitală precum era aceasta, nu putea fi rezolvită decât prin totalitatea poporului, carele

se governa singur. Orice om înțelept înțelese însă, că e imposibil ca micul sățuleț să mai dăinuiască în felul de până acuma izolat. Mai curând sau mai târziu va trebui să se alieze ori cu Elveția și atunci va fi atras în sfera puterii franceze, ori în cea a Austriei.

Partida democratică, care se afla la cârma statului, în nădejdea de a salva, dacă nu independența țării barem libertatea poporului, îndemna să rămână în alianță cu vechea și prin soarte înrudita Elveție, sub condițiunea însă ca unirea faptică cu republica să nu se facă până când pacea nu va fi generală în toată Europa; ori dacă aceasta nu ar fi aplicabil cel puțin să nu calce ori ce să atingă de averea sau populațiunea Bundenului beliduce și armate străine.

Majoritatea populațiunii respinse însă unirea cu republica helvetică și se lăsă răpită de o furie nemărginită față de toți, cari au vorbit sau au votat contra. Partida democratică era percută. Comitetul incredințat cu guvernarea provinciei, fu silit să se disolve și să lase iarăș antagoniștilor săi aristocrați conducerea afacerilor publice. Dușmănie, persecuțiuni și șicanări urma să fie partea tuturor acelor, cari au recomandat unirea cu Elveția. Ura personală și răzbunarea celor învingători iubiau asupra celor învinși. Sute și sute de așa numiți patrioți se refugiară preste Alpi și preste fluviul Rhin în străinătate dinaintea poporului asmuțat.

III. Sft. Maurițiu.

În mijlocul acestei disordini, care creștea cu înaintarea armatelor franceză dela sud și austriacă dela ost și devenia din ce în ce mai furtunoasă spre hotară, legăturile familiare și amicale se rupseră. Chiar și renumita fântână acră din Sft. Maurițiu de pe platoul Eugadin, altădată foarte cercetată, acum, — în lunile de vară, — era săracă de oaspeți. Băutura vindecătoare feartă de spirite subpământene, e tot atât de laudată ca și cea dela Spaa sau Pymont ba încă aerul curat al Alpilor îi mai măresc efectul, influențând ca o bae inviorătoare asupra membrilor bolnave. Adevărat, că aici nu se înalță deasupra izvoarelor vindecătoare bolți, arcade și galerii pompoase; aici încă nu se văd săli de bal și saloane de cură, sau case nefaste de joc cu înfățișarea de palat, în schimb însă natura atrage aici mai mult decât ori unde în văile Șviterei pe călător desvâ-
lind grații care de care mai minunate.

(Va urma).

Au apărut și se pot procura dela Li-
brăria diecezană din Arad:

Albumul armatei române 27 tablouri frumos lu-
crate în mai multe colori în mărime de
42/52 . . . . . Cor. 15—

KILENYI C. és T^{sa}.

Arad, str. József főherceg 11, la globul vânăt.

Asortiment nou și de primăveră

Preț ieftin extraordinar.

Pănuri de haine femeiești, mătăsuri, delaine, zephyre, car-
toane, mănuși, ciorapi pregătiți de penitențieri. Asortiment
bogat de umbrele, pălării de paie pentru dame. Modele și

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, se capătă la —

Librăria **FRĂȚII ROTH**
ARAD, Andrassy-tér. (Vis-à-vis de Monumentul-sfânt).

Au sosit cele mai frumoase și mai noi
ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină
și neagră cu
16 coroane 50 fl.
exclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvălia de ghete de rangul I-u.
Arad, piața Andrassy nr. 20.
Comandă din provincă se execută în aceeași zi.

25 (11)

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și
sanatorii aranjat conform tuturor
recerințelor moderne; — dietetică
după sistemul lui **dr. Sahmann**; —
(băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald,
de acid carbonic, de oxygen, de radium,
băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică
și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele
ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, anemie,
diabet, diateză urică, reumatism, boale de stomach
și de intestine, etc.)

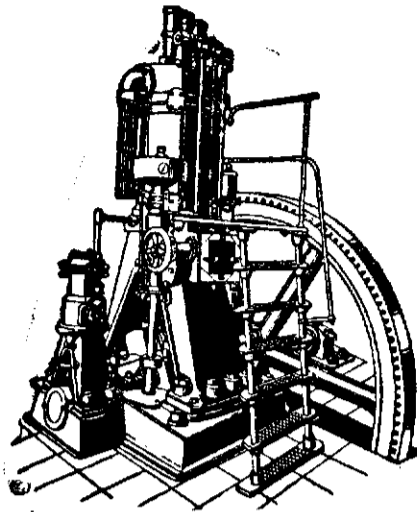
Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în
stabiliment: boale infecțioase și boale psihice.

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detalieri stă la dispoziție
direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Execuție modernă, solidă,
și reală de prima clasă,
serviciu prompt și pre-
țuri moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și oficanți.
Premiat la expoziția din
București 1906 cu Grand
Prix, cea mai înaltă dis-
tincție și medalie de aur.
La expoziția regnicolară
din Cincibiserici 1907 cu
medalie de aur, la expoziția
din Sepsiszentgyörgy cu
medalie de aur.

Doă fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment pentru edificare de mori, turnă-
torie de fier.

Brașov.

Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal eleptuește:

stabilimente de turbine, motoare și locomobile de
uleiu brut „Coroana“, mori mănate cu motor și
apă, stabilimente electrice, stabilimente de trans-
misiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

Cel mai bun și mai încrezut **mijloc de cu-
rățirea și nobilitarea feței**, care se
deosebește de toate mijloacele cunoscute până
acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tineresc
împrumută feței o finețe de catifea, îndepartează
piștii și alunițele, netezește încrețiturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate
productele mele de Serail, constă din substanțe
nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru
însușirea ei de a ascunde scăderile.

0 cutie 1 cor. 20 fl.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

0 bucată 70 fileri.

Pe poșta le trimite:

farmacia **Rozsnyay**

Arad, Szabadság-tér.

Comandă din provincă se efectuează încă în aceeași zi.

LIBRĂRIA DIECEZANĂ

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți literare:

Adam I., Constanța pitorească	2.—	Candrea-Densușianu-Speranță, Graiul nostru 2 vol.	6.50	Negruzzi, Cărlanii, Muza dela Burdujani, Corantina	1.—
Anghel-Iosif, Caleidoscopul lui Mirea 2 vol. à	1.50	Candrea, Prolecrele la români	2.—	Nicolaescu-Stoinescu, Călăuza stupar.	3.—
Alexandrescu D., Cunoașterea boalelor la animale și vindecarea lor cu mai multe figuri în text	2.50	Dragoslav I., La han la trei ulcele	1.50	Pamfile, Graiul vremurilor	2.—
Anghel-Iosif, Cireșul lui Lucullus	1.50	Dobrescu N., Istoria bisericii române din oltenia în timpul ocup. austriei	4.—	Popovici Dr. I., Dialectele române	4.80
Andersen C. H., Mărgăritare, povestiri traduse de Vlăhuță	1.50	Dauș L., Dușmanii neamului	2.50	» Poezii pop. române	1.80
Alexandri, Fântâna blânduziei, piesă în 3 acturi	1.50	Gorun I., Taina a șasa	1.50	Popovici C. A., Național. sau democr.	2.—
— Ovidiu, Dramă în 5 acte	1.50	Gorki M., Mama, roman	1.50	Rădulescu-Pogoneanu, Studii	2.—
Basarabescu I. A., Vulturii, schițe și nov.	1.50	Ettinger D. E., Sfaturi cătră mame	1.50	Sienkewicz H., Prin foc și sabie, 3 vol.	4.80
Beldiceanu N. N., Chipuri dela Mahala — Taina	1.50	Eftimiu V., Înșirate mărgărite	2.—	» Fără credință	3.—
Boteni-Ionescu, Din satul nostru	1.50	Hodos Z., Poftă bună, carte de bucate	3.—	Tzigara Al. Samurcaș, Muzeul neamului românesc	1.50
Björnson Björ., Veselul ștregar	1.50	Holban A., Oameni celebri din atichitate	3.50	» Arta în România	4.—
Babeș și Oceanu P., Capra (vaca săracului) studiu biologic, igienic și economic	1.50	Iorga N., Istoria românilor	3.—		
Bănescu N., Un capitol din istoria mănăstirii neamțului	1.—	» Gânduri și sfaturi	1.50	Cărți pedagogice:	
Baronzi G., Poesii alese 1828—96	1.75	— Istoria lumii	3.—	Aslan, Lecțiuni de pedagogie	5.—
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau dicționarul sănătății	14.—	Ibrăileanu G., Spiritul cretic în cultura românească	2.—	Buțureanu V. C., Curente pedagogice	1.75
Becescu Gh., Silvan în fața morții, nov.	1.80	— Scriitori și curente	2.—	Borgovan Gr. V., Istoria pedagogiei	3.—
Caraivan V., Basme și legende străine	1.75	Ibsen K., Nora sau casa de păpuși	1.—	Constantinescu, Curs teoretic și practic de pedagogie și metodologie	6.—
Cazaban Al., Chipuri și suflete	1.50	Iorga N., Constatări istorice cu privire la viața agrară a românilor	1.50	Conta-Kernbach, Elemente de pedagog.	4.—
Cuza A. C., Naționalitatea în artă	1.50	» Herodot	5.—	» » metod.	3.—
Cugler-Poni, Poesii	4.—	» Istoria armatei românești	2.50	Costescu - Dima - Grigorescu - Popescu, Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei	6.—
Corbu I., Noua teorie cosmogonică	1.40	Iosif O. St., Poezii	2.50	Compayre Gabr. Herbart și Educația prin instrucțiune	—60
Cristescu Gl., Dor de primăvară, versuri pentru copii cu ilustrații	1.—	Kuhne L., Noua știință de vindecare, vindecarea fără doctorii și operații	4.—	Costescu, Metodica matematicii	5.—
— Carte pentru copii cu icoane	1.20	Loti Pierre, Pescar de Islanda	1.50	» » limbei române	5.—
Coșbuc Gh., Balade și idile	3.—	Lagerlöf S., Legendele lui Isus Hristos, trad. de Ciotori	1.—	» » Istoriei și geografiei	7.—
» Fire de tort	2.50	Macedonski Al., Cartea de aur	5.—	Cioflan C. P., Ideile lui Iohn Locke asupra educației	4.—
» Ziarul unui perde vară	—80	Mantegazza, Arta de a se însura	1.50	Culea D. Ap., Invățământul d. natură	3.50
» Războiul p. neatârnavare	1.—	Metropolitul Andreiu baron de Șaguna	7.50	Kiritzescu St., Cestiuni de educație și didactică experimentală	2.50
» Povestea unei coroane de oțel	1.50	Maeterlinck M., Viața albinelor	3.—	» Cestiuni de psihologie	2.—
» Sacontala	5.—	Mera I. T., Din lumea basmelor	3.50	Găvănescu I., Istoria pedagogiei, 3 vol.	15.—
» Aeneis	2.50	Pitiș Ec., Poezii	1.50	» Ideile pedagog. ale lui Locke	1.25
» Versuri și proză	—70	Payot I., Educația voinței	2.—	» Pedagogia generală	1.50
» Valuri alinate	1.50	Coatu Gr., Din viața țărănească	1.50	» Elemente de psihologie	4.80
Carmen Sylva, Insurat	1.—	Dumbravă B., Haiducul	2.—	Locke I., Câteva idei asupra educației, 2 vol.	5.—
— Povestile Peleşului	—95	Dostoievsky T., Crimă și pedeapsă 2 vol.	6.50	Matthias D. A., Pedagogia practică	4.—
— Povestile unei regine	1.—	Freitag G., Dare și avere, 2 vol.	6.50	Martig Em., Psihologia pedagogică	3.50
		Hétrat B. I., Aveva	2.50	Pestalozzi H., Leonard și Ghertruda	3.50
		Nădejde S., Patimi, roman	2.—	» Cum își învață Gertruda copii	1.50
		» Robia banului, roman	2.—	Ufer Chr., Introd. în pedagog. lui Herbart	1.—
		» Din lume pentru lume	2.—		
		Negri C., Versuri, proză și scrisori	1.50		

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale; mijloace imprumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijloace cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat dipl. -- VIII, Rgyteleki-u. 10. I. 7. Telefon 171-27.

Prima fabrică de
maccaroane și aluat în Ardeal

fiii lui **Jacob Uhl**

proprietarii primei mori cu sul din Țriat
Sibiiu—Nagyszeben, str. Șaguna 17.

Filiale: **Saggasse nr. 30, Jungerwaldstrasse nr. 3.**

Își recomandă macaroanele și alte fabricate de aluat recunoscute ca excelente.